№ 22 (46) 193ე წ. წელიწადი მეორე ფასი 15 კაპ.

დროშა

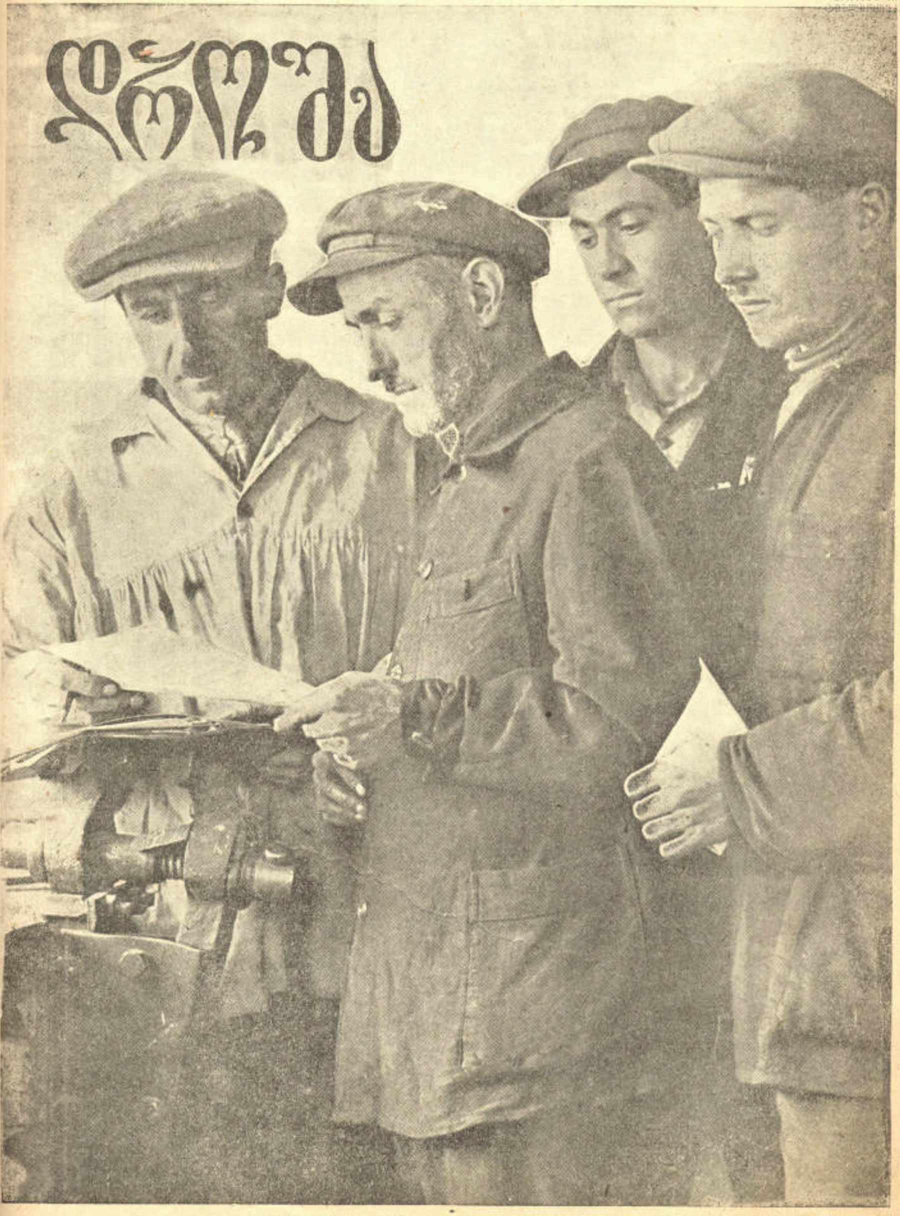

დამკვრელი მუშები—ლენინის პარტიაში

ზც-ის სახ. ქარხნის მუშები განცხადებას აძლევენ უჯრედის მდივანს პარტიაში მიღების შესახებ

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

დროშა

რედაქც. მისამართი: რუსთაველის პრ. № 16
შესავალი წულუკიძის ქუჩიდან

მდივანთან მოლაპარაკება: 12—2 საათამდე.
რედაქცია დაწუნებულ მასალებს არ უბრუნებს ავტორებს.

საბჭოთა სომხეთის არსებობის 10 წელი

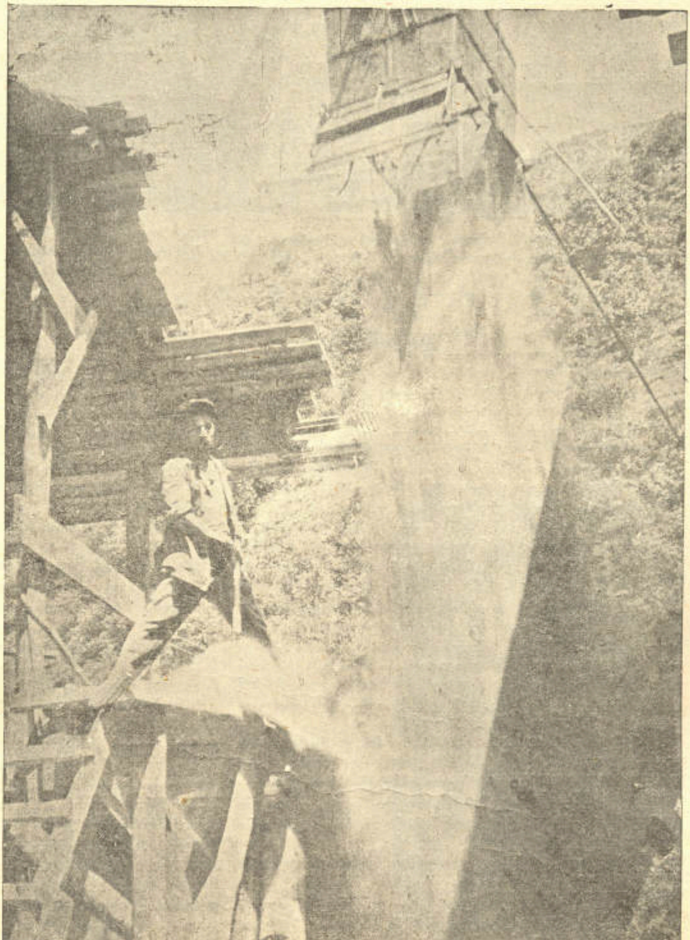

ძორაგესის მშენებლობა

წითელი კუთხე

(ნაწყვეტი)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქარხნის წითელი კუთხე, პატარა დარბაზი ნელ-ნელა ივსებოდა. მუშები თითო-თითოდ და წყვილ-წყვილად შედიოდნენ.

ჭერზე და ლურჯ ფარდა-ჩამოფარებულ ესტრადის თავზე განვლილ დღესასწაულის დარჩენილი ფერადი ქაღალდის გირლიანდები ფერად ელექტრო-ლამფებით იყო განათებული. წითელი და ლურჯ ფერის შერეულ შუქს შუაჭერში დაკიდებულ ლამპრის თეთრი შუქი ებრძოდა; მთრთოლვარე სინათლე დარბაზს ავსებდა და ბელადების სურათების შუშებზე კრთოდა. ფანჯრებში კი საღამოს შავი ცა იცქირებოდა.

ამ შუქით გაჟღენთილ ჰაერში დინჯად შემოცქეროდნენ ხოლმე რევოლუციის დროს შემოღებული ქუდები, ზოგი ამაყად ამართული, ზოგიც შუბლზე დაწეული, ლენინკები. შიგადაშიგ გამოჩნდებოდა თბილისელი მოქალაქის საყვარელი ძველებური კარტუზები, გაქონილი, გაოფლებული, ნაამდგარი. ამ ყაიდის ქუდებმა ერთ დროს უწინდებური ყარაჩოღული ქუდების ადგილი დაიჭირა, მაშინ, როცა ცხვრის ტყავი გაძვირდა და ფართალი ქარხანამ გააიაფა. იმ დროს ეს კარტუზები ახალი მოვლენა იყო, ახლა კი კეპებ შორის უჩვეულოდ ეხამუშებოდა, არქაულად ეჩვენებოდა. თითქოს სცხვენიათო, ეს ქუდები დარბაზის კარებშივე დინჯათ ჩამოსცურავდნენ თავიდან და ელექტრო შუქზე მორცხვად მოლაპლაპე მელოტი ჩნდებოდა. ამ ქუდების პატრონთ, ძველი თბილისის ჩვეულებისამებრ სატინის ხალათზე ფინჯაკები, ან საზაფხულო პალტოები ეცვათ. ახალგაზრდა მუშებს კი პლაშჩები ან პალტოები შვენოდათ.

თბილისელ ძველ მუშებს ძველი თბილისის იერი ისევ შერჩენოდათ.

მოსულნი ხის გრძელ სკამებზე დინჯად სხდებოდნენ და მოთმინებით იცდიდნენ.

რაც უფრო მეტი მუშა შემოდიოდა დარბაზში, მით უფრო მეტად ხმიანი ხდებოდა. პირველად დაწყებული ჩურჩული, ნელ-ნელა გუგუნად იქცა და ბოლოს დარბაზში ხმაურითაც, შეგროვილთა სიმრავლითაც ფუტკრის სკას დაემსგავსა. წითელ და ლურჯ შუქით შეღებილ ჰაერს თამბაქოს ბოლი შეერია. ჰაერი დამძიმდა.

ქშენა, სტვენა და გრიალი მოისმოდა კედლიდან. ორი ძლიერი ორთქლმავალი გაქანებული გარბოდა. ორივეს სიმძლავრე და მედიდურობა მიჰქონდა, სიმძლავრე და მედიდურობა ინდუსტრიისა. თვლები გამალებული სისწრაფით ლიანდაგზე სრიალებენ და ორივე მანქანას მტვერი და ქარი დაუყენებია. ორივე გაჯიბრებულან. ამაყები, უდრეკები. შავი წინ არის, ერთი ბიჯით არის წინ. წითელს კი დაუჭიმავს ძარღვები, კუნთები, ისწრაფის, აჰა, საცაა დაეწევა! ვინ მისცა ამ ქაღალდს, კედელზე გაკრულს, ტემპების ასეთი გამოხატულობის უნარი, ვინ ჩაუდგა სული ამ ორ ორთქლმავალს, ასე სამკვდრო სასიცოცხლოდ გაჯიბრებულებს? ვინ განასახიერა ჩვენი დროის მაჯის ცემა! საქვეყნოდ, დასანახად გაკრულია ნახატი — ფოტოგრაფიული სურათი ტემპებისა, სიჩქარისა, მსოფლიო შეჯიბრებისა. ამ ქაღალდზე სულჩადგმულია ძახილი: დავეწიოთ, გავუსწროთ.

აგერ დიდი, ახოვანი წითელი აჩრდილი მუშისა, დიდ უროზე დაყრდნობილი, ორივე ფეხით დაბჯენია დედამიწას. დედამიწა მას ფეხ ქვეშ აქვს. მრისხანე სახით, დაჭიმულ კუნთებით, უდრეკი დაყურებს მსოფლიოს, თითქოს თვალს ადევნებს გაჯიბრებულ ორთქლმავლებს. „ან სიკვდილი, ან უნდა დავეწიოთ და გავუსწროთ კაპიტალისტურ ქვეყნებს ეკონომიურადაც". ამ ლოზუნგს ღაღადებს ეს წითელი აჩრდილი.

ლოზუნგებით და პლაკატებით აჭრელებული ოთახი კი ივსება ხალხით, ივსება და თამბაქოს ბოლიც მატულობს, მატულობს გუგუნი შეკრებილებისა.

—ამხანაგებო! პაპიროზის წევა მოუშალეთ.—ისმის ძახილი. მაგრამ ვინ მოახერხებს თავის შეკავებას! კრების დაწყების მოლოდინში მაშ რითი გაართონ თავი, რით მოკლან დრო, რას [illegible] გული?!

სადღაც ოთახის კუთხეში, უპოვნიათ ადგილი და ორი-სამი ჯგუფი თავს ადგას ჭადრაკის დაფას. მაგრამ ეს ხომ ყველას ვერ დააკმაყოფილებს.

უჯრედის ბიურო ლურჯ ფარდის ძირში შეგროვილა და კრების ჩასატარებლად ემზადება. მათ აღელვებთ შეგროვილი ხალხი, გუგუნი მისი. გრძნობენ კრება ცეცხლიანი გამოვა, მქუხარე.

თიკო სკამზე შედგა, ხელი გაიქნია და დაიძახა:

ამხანაგებო!—დამსწრენი ერთბაშად გაჩუმდნენ, გუგუნი შესწყდა, თითქოს მანქანას ელექტროდენა შეუწყვიტეს და ისიც ერთბაშად გაჩერდა.

—ამხანაგებო! როგორც ხედავთ ამ ოთახში ვერ დავეტევით. კრება საამქროში გადავიტანოთ.—სთქვა თიკომ.

—რატომ თავიდანვე იქ არ დანიშნეთ კრება?—შესძახა ვიღაცამ.

—ვერ მოვითიქრეთ. არ გვეგონა, თუ ამდენი ამხანაგი მოვიდოდა.

— ეს ტყუილ-უბრალო წვალებაა ხალხისა. მოფიქრება სადა გქონდათ. —უსაყვედურა მეორე მუშამ.

—ახლა რა გინდათ, ამხანაგებო, ხომ ვერ ჩამოგვახრჩობთ. მართალია, ჩვენი შეცდომაა. მოვტყუვდით. გთხოვთ გახვიდეთ საამქროში, იქ უფრო სუფთა ჰაერია..

ახმაურდნენ. სულაცვარ მოეწონათ. დალაგებული, დადინჯებული ლოდინი კრებისა აეწეწნათ, აშლილიყვნენ. ყველა თავისას ამბობდა.

—წავიდეთ, წავიდეთ, ბიჭებო! უჯრედის ბიუროს შეცდომა მოსვლია, ეხლა მისი გამოსწორება სურს. ვინც არას აკეთებს, არც შესცდება.

— მირავოია!—შესძახა ვიღაცამ.

თიკომ იცოდა, მუშები „მირავოის" მეძახიანო, მაგრამ არა სწყინდა: იცოდა, ამ სიტყვაში დაცინვა არ იყო.

—აბა, გადით.—აჩქარებდა თიკო.

—ერთი წელიწადიც არ არის, რაც აქ მოვიდა და ხელდახელ „მირავოი" გახდა.—წაილაპარაკა ვიღაცამ.

—ჩქარათ, ამხანაგებო.—არა სცხრებოდა თიკო.

მთელი კრება ერთბაშად დაიძრა ადგილიდან, ერთბაშად აიშალა და ტრანსმისიის ხვიდასავით კარებისაკენ გაიჭრა.

—სკამები თან წაიღეთ, ამხანაგებო!—ერთი კიდევ დასძახა თიკომ და სკამიდან ჩახტა.—უჰ! როგორები არიან! ერთი ბეწვა შეცდომას არავის აპატიებენ.—ჩაილაპარაკა თიკომ ჩახტომისას.

—[illegible] უნდა.—უპასუხა უჯრედის მდივანმა, რომელმაც ამ სიტყვებს ყური მოჰკრა, უპასუხა და თვალებში შეხედა ქალს.—შენ კარგად იცი, მოხერხებულად: ეთანხმები კრებას და თან განაგებ ხოლმე.—დაუმატა მან.

ჰაერში აიმართა სკამები, ზოგი მარელისისა, ზოგი უბრალო ხისა, გრძელები. აყირავებულ სკამების მაღლა აშვერილმა ფეხებმა მთლად დაფარა მიმავალ მუშების თავები. აქლემის კისერსავით ქანაობდა, ლივლივებდა ჰაერში აშვერილი სკამები და ხელები დარბაზიდან კარში გადიოდა.

იოსებ ტატიშვილი.

კასპის ცემენტის ქარხნის საუკეთესო დამკვრელი ბრიგადა და მათი ბრიგადირი ამხ. ბრატულიგი.

ენტუზიასტები

ამ ქარხანაში
გულგასახარად
ეხედავ: უამრავ
ენტუზიასტებს.
მათით დიადობს
დღეს ეს ქარხანა
და მათივე აქვს
ტემპნი — მზიანი!..
ალბად:
მკერდები კლდერკინებია!
შრომაში დაღლა,
რომ არ იციან!
შრომას ხალისით
ეკიდებიან,
მუდამ ებრძვიან:
ფიქრებს — წინსვლიანს.
და... დასცინიან:—
ვინც უიმედობს,
ვისაც გულხელი
დაუკრეფია,
მათზე ამბობენ:
დაე, იყბედონ,
ჩვენ კი:—
ხალისი არ დაგვაკლდება!..
და... მუშაობენ:—
თავგამეტებით!
სჭექს:—
ცეხები და
საამქროები,
მანქანებივით
გრგვინავს მკერდები—
გადამლახველნი
ზღვა დაბრკოლების!
სჯერათ:—
ამგვარი შრომით მალე რომ
სოციალიზმიც
დავაქანონება!!
ამიტომ უნდათ: —
არ შეანელონ,—
ქარხნის ტემპები
და
ალტაცება!..

შალვა შამფრიანი.

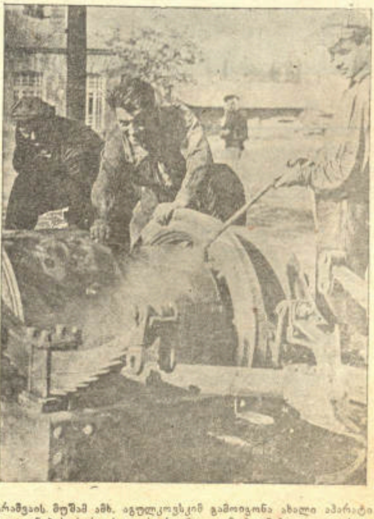

ტრამვაის მუშამ ამხ. აგულკოვსკიმ გამოიგონა ახალი აპარატი ვაგონების სარეცხად. სურათზე—გამომგონებელი თავისი აპარატით

მ რ ი ს ხ ა ნ ე მ თ ა

(ნაწყვეტი)

ორი დღე-ღამე გაატარეს სადარაჯო შენობაში. შეუძლებელი იყო გზის გაგრძელება: ქარ-ბუქი აღშფოთებული გრიალით განუწყვეტლივ არახუნებდა კარებს, შეუპოვარი სიძლიერით ეხეთქებოდა კედლებს და ჭრიოკებული ნჯევებში იჩეხებოდა.

ზოგჯერ ლამესავით ჩამობნელდებოდა; მაშინ ყორნები გზა-აბნეულად ფრინავდნენ. პირქუში მთების მიდამოებში ქარი იწყებდა წრიალს და ღრუბელთა ბიბინს. მოღუშული სახის ბუნება, ზარმაცად რომ გამოიყურებოდა—სწრაფად იცვლიდა სახეს: გამხეცებული თხრეშობდა და მრისხანედ სჭექდა.

მაგრამ ყოველივე ეს მხოლოდ რამდენიმე წუთს გაგრძელდა. შემდეგ კი — წამოუქროლა ქარიშხალმა, ღრუბლები დაფხრიწა და მოგზაურები დაამარგანავა. ამოვარდა ქარ-ბუქი... ქარი ბიჭებს თოვლს აყრიდა ოფლიან სახეზე და თვალებს ახუჭვინებდა.

შეჩერდნენ... დაიბნენ... მიბნედილ თვალებს აელვარებდნენ...

ამაო იყო კივილი, რომელსაც ბრაზიანი ქარი ყრუ სიშორეში იტაცებდა.

მაღალ სივრცეში იყო ღრუბელთა ორომტრიალი და ღრეობა...

რამდენიმე ნაბიჯის გადადგმის შემდეგ კედლები განათლდა. მეგობრები საუბრობდნენ:

— კომკავშირელი ხარ?

გისო დაიბნა..., ვერ გაიგო.

— არ იცი რა არის კომკავშირი?!

— არა. მე ზაკონებისა არა ვიცი რა და... სულ მოჯამაგირედ ვიყავი. სად მომაცლიდა ხაზეინი მაგეებისათვინა რომა...

გიორგი გაოცებული იყო, როდესაც მოისმინა გისოს ნაამბობი: 11 წელი მოჯამაგირედ გაუტარებია მუხრანში—კულაკთან. ახლა პირველად (და სამუდამოდ) ბრუნდება თავის სოფელში ხელცარიელი, რადგანაც „ხაზეინმა" არაფერი მისცა. თანაც

დ ნ ე პ რ ო ს ტ რ ო ი ს მ შ ე ნ ე ბ ლ ო ბ ა

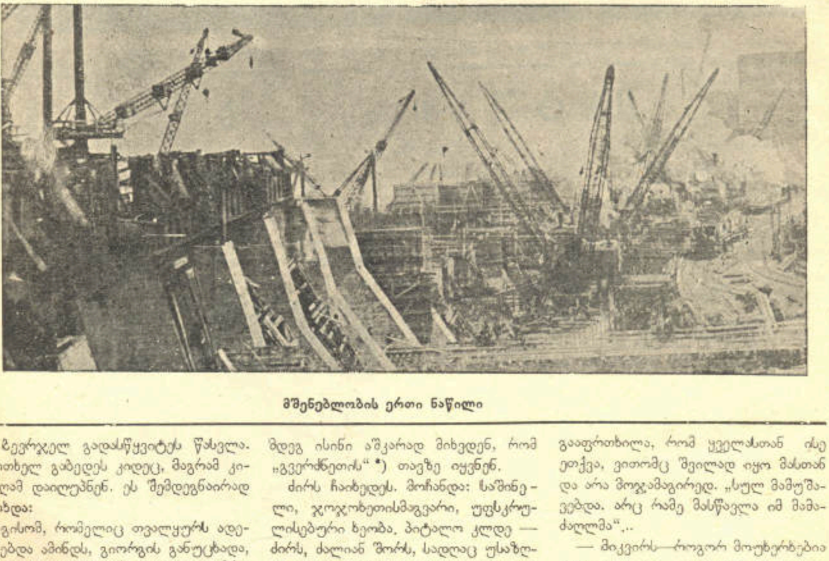

მშენებლობის ერთი ნაწილი

ბევრჯელ გადასწყვიტეს წასვლა. ერთხელ გაბედეს კიდეც, მაგრამ კინაღამ დაიღუპნენ. ეს შემდეგნაირად მოხდა:

გისომ, რომელიც თვალყურს ადევნებდა ამინდს, გიორგის განუცხადა, რომ წასვლა შესაძლებელიაო. აჩქარებულნი გაუდგნენ გზას. გახარებულნი იყვნენ, რომ ამინდი დაწყნარდა... ღრუბლებში გახლართული მზე სუსტად ანათებდა მაღალი მთების ყინულოვან მწვერვალებს. რუხი ღრუბლები ტლანქად მიილაჯებოდნენ, ბანჯგვლიან მხეცებივით, ხოხვით მიუახლოვდნენ ერთმანეთს, თანასწორი სიძლიერით დაეტაკნენ და დიად ტალღასავით რხევით აისვეტნენ დაუსრულებელ სივრცეში.

შემდეგ ისინი აშკარად მიხვდნენ, რომ „გვერძნეთის" *) თავზე იყვნენ.

ძირს ჩაიხედეს. მოჩანდა: საშინელი, ჯოჯოხეთისმაგვარი, უფსკრულისებური ხეობა. პატარა კლდე — ძირს, ძალიან შორს, სადღაც უსაზღვროებაში იკარგებოდა... ორივეთ ჟრუანტელმა დაუარა ტანში.

უკან დაბრუნდნენ. გზის გაგრძელება სახიფათო იყო.

ორს დღეში მჭიდროდ დამეგობრდნენ. დროს საუბარში ატარებდნენ— პაპიროსის ნდომა და სიმშილი აწუხებდა ორივეს.

საღამოთი გიორგიმ ცეცხლი გააჩაღა ბუხარში. პატარა შენობის ბნელი

---

*) გვერძნეთი—სალი კლდეა გუდაურის მახლობლად საქ. სამხ. გზაზე.

გააფრთხილა, რომ ყველასთან ისე ეთქვა, ვითომც შვილად იყო მასთან და არა მოჯამაგირედ. „სულ მამუშავებდა. არც რამე მასწავლა იმ მამაძაღლმა",..

— მიკვირს—როგორ მოუხერხებია შენი ასე დამალვა. მაგრამ არაფერია, ყველაფერი გაკეთდება.

გისო შემკრთალი უყურებდა გიორგის, რომელმაც ბლოკნოტში ჩაიწერა: „შალვა ყირმიზოვი. მუხრანი. მოჯამაგირედ ჰყავდა გისო კოკაევი".

— კომსომოლისტი არ გაგიგონია?
— ჰკითხა ცოტა სიჩუმის შემდეგ გიორგიმ.

— როგორ-არა; მუხრანშიაც იყვნენ.

— ჰო-და, კომსომოლისტს კომკა-

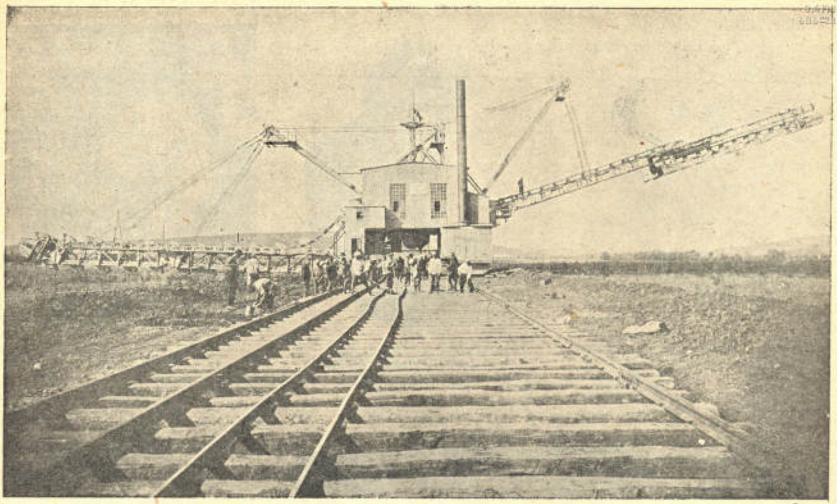

რიონჰესი—მძლავრი ექსკავატორი

ვშიროლი ჰქვიან. გინდა რომ ჩაეწე-როს?

— ჰო. როგორ-არა, აუცილებლად.

გისოს სახე უბრწყინავს. უყურებს მოხევე გიორგის, რომლის თვალებ-შიაც მეგობრული ცეცხლი ღვივის. არ სჯეროა, რომ ეს მოხევეა. ან კი როგორ შეიძლება... მოხევე ოსს (გი-სოს გიორგისთვის ნათქვამი ჰქონდა, რომ გაქართველებული ოსი ვარო) განა ისეთ მეგობრობას გაუწევს..

— რატომ არიან მოხევეები ოსებ-თან მტრულად განწყობილნი?

— ის დრო წავიდა ჩემო გისო... ბი, შეხვალ კომკავშირში და ყველა-ფერს შეისწავლი.

გისომ მღელვარება ველარ დაფა-რა. გულში ცეცხლივით რაღაცა გა-ღვივდა და მკერდს ბაგა-ბუგით ეხეთ-ქებოდა... უსიტყვოდ ჩამოართვა ხე-ლი გიორგის.

— : —

მთვარის მკრთალ შუქზე თო-ვლი სპილენძივით ლაპლაპებ-და. დასავლეთისაკენ ღრუბელ-თა შუა დატყვევებულივით ალ-მართული იყო მაღალი თოვ-ლიანი მწვერვალი. აღმოსავლეთისა-კენ ნელი რხევით მილოლავდა ღრუ-ბელთა ფარა. მთა იმშუშნებოდა... ირგვლივ მდუმარებით მოცულ მიდა-მოს, მხოლოდ ნადირთა გულშემზა-რავი ღმუილი სერავდა, რომელიც დრო-გამოშვებით მოისმოდა შორეუ-ლი მთებიდან.

თენდებოდა... მთვარის სუსტ სინა-თლეს განთიადი სცვლიდა...

ამ დროს გაჭრიალდა თოვლში ჩა-ფლული პატარა შენობის კარი და შიგნიდან გამოსული მოგზაურები გაუდგენ გაუკვალავ გზას. მათი ფე-ხები ღრმად ეფლობოდა თოვლში.

კარგა გზა გაიარეს...

მათი ყურადღება მიიპყრო უეცარ-მა გრიალმა, რომელიც მეხის ხმას ჰგავდა.

მქუხარე ხმა გუგუნით გადაეცა მთიდან-მთას, ხევიდან-ხევს.

შეშინებული მეგობრების სხეულიც გაიყონა ამ გუგუნით.

მალე დაინახეს ხმაურობის გამომ-წვევი მიზეზიც: ზვავი გალმა მთიდან წყალვარდნილის სისწრაფით, ვეშა-პივით დაეშვა.., კლდეს დაეჯახა, უკუ იქცა და მყუდრო სივრცეში გრგვინვა გაილო... მიდამო შეინძრა... მთიდან უკუ-ნაქცევი ზვავი სივრცე-ში შეტორტმანდა, კლდეზე აქუხე-ბულ მდინარესავით გადაეშვა და ხე-ვში გაწვა.

ამოვარდა ძლიერი ქარ-ბუქი... ღრუბელთა ფარა აირია.. დაკოდილ მხეცივით აღრიალდა გაშმაგებული ბუნება... ანჩხლი ქარი ისრის სისწრა-ფით, ბზრიალით, დასრიალებდა.. და-იწყო ბუნების ძალთა ხელჩართული ბრძოლა... შესაზარი ხმაური თანდა-თან ძლიერდებოდა... ცაში ღრუბლე-ბი მეტეორებივით ქროლავდენ. ირგ-ვლივ ისეთი გრიალი იყო, თითქოს ცაში აწევდილი მთები აღრიალებუ-ლაო... ჰაერში ალბათ მფეთქავი ნივთიერება შეგუბდა, რომელიც აფეთქებდა და ქარ-ბუქი გადმოანთ-ხია... ღრმა ხევებში კი ზვავები ბო-რიალობდენ...

ეს იყო უმწვერვალესი და გამძაფ-რებული რისხვა ბუნებისა. მრისხანე მთის მკაცრი შფოთვა...

— გადარჩებიან ვითომ?

მაგრამ მეგობრები მხნედ მიაბიჯე-ბენ თოვლის კორიანტელში.

— მარტოკა კაცის გადარჩენაა ძნელი, თორემა... როცა ერთგული მეგობარი ჰყავს კაცსა.. — ამბობს თოვლის კორიანტელში გახვეული გისო.

— მართალია ჩემო გისო. ყოველ-გვარ საქმეში და ბრძოლაში, საჭი-როა ერთგულება და კოლექტიური ძალა... —ამის შემდეგ კიდევ რაღა-ცა სთქვა გიორგიმ, მაგრამ გისომ ვერ გაიგონა, რადგანაც ქარი იტაცებდა ბგერებს.

უკვე უახლოვდებოდენ სოფ. კობს. ამინდი წყნარდებოდა...

გახრიოკებული თეთრი მთები მო-გვაგონებდათ ბრძოლებ გადახდილ მოედანს.

ვ. შადური.

გაუმარჯოს საბჭ. სომხეთის არსებობის 10 წლ. თავს!

სომხ. სახკომსაბჭოს თავმჯდომარე
ამხ. გაბრიელიანი

სომხ. კ. პ. (ბ) ც. კ-ის მდივანი
ამხ. ხანჯიანი

სომხ. ცაკის თავმჯდომარე ამხ. ქასიანი

საბჭოთა სომხეთს

ეხლა აღარ გრძნობ მწარე ტკივილებს,
მოშუშული გვაქვს ის იარები;
შური და მტრობა ვერას დაგაკლებს,
სწრაფის ნაბიჯით წელში მაგრდები,
შენს აშენებას, შენს დამშვენებას,
ხელს უწყობს ყველა საერთო ძალით;
და თუ გაბედავს ვინმე შენს ვნებას,
დაატყდებიან რისხვით და ზარით!
წამებულს, ტანჯულს, დღეს თვაისუფალს
არარატის მთა დაგყურებს, ხარობს;
უტყვი მოწამე შენი წარსულის
გრძნობით ნეტარებს რომ ბედი გწყალობს.
აშენებლობის გზაზე შემდგარხარ
ფრთა გაგიშლია, მიექანები;
რაც ყოფაც გქონდა, დღეს ის აღარ ხარ
დღე დაგდგომია სანეტარები.
შენს არემარეს სისხლით მიმორწყულს
დაეუფლება შრომის დიდება;
ძორაჰეს, მიდრო შენ! და სხვა მრავალი
ელსადგურები შენში შენდება.
ალი კლდის ნაკვეთ შენსა წიაღში
წარმოებანი მძლედ აშყვავდება;
და ცეცხლის ალში, ლითონთ ჟღრიალში
მშრომელი ხალხი მხნეობს, კაჟდება!

შაქრო ნავთლუღელი.

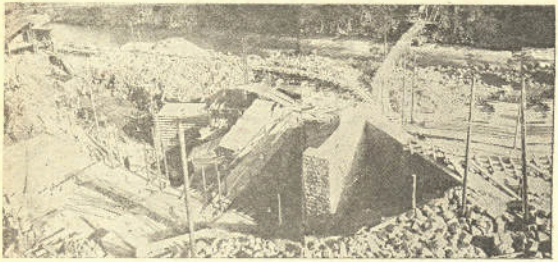

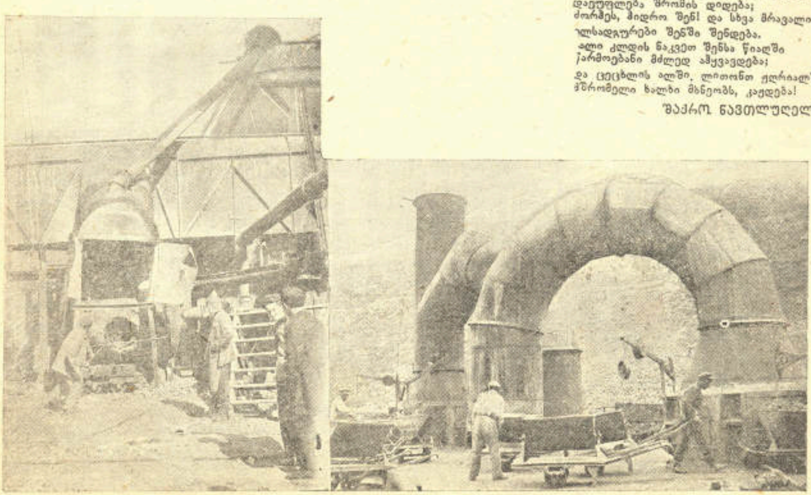

ზევით—ძორაჰესის მშენებლობა. ქვევით— ალავერდის სპილენძის სადნობი ქარხანა

უვიცობა—მტერია საბჭოთა ხელისუფლების

არზა და ხბო

წინათ, თვითმპყრობელობის დროს, სწავლა მხოლოდ „რჩეულებს" შეეძლოთ.

რჩეულებათ კი ითვლებოდნენ თავად-აზნაურების, მღვდლების, ვაჭრების და ბობოლების ნაშიერნი.

ღარიბ მუშებისა და გლეხთა შვილებისათვის სკოლის კარები დახშული იყო. მათთვის მარტო ანბანის სწავლაც მიუწვდომელ ოცნებას წარმოადგენდა.

განსაკუთრებით უვიცობა ფლობდა სოფელს.

უბრალო, მოსაკითხ ბარათის წამკითხველს, ან დამწერს, თემიდან თემში ეძებდნენ.

არზის „გამოთქმაში" ხბოს აძლევდნენ და „მოსკე მწერლების" თითო სიტყვა ოქროთ ფასობდა.

გონება დაბნეული გლეხები თავის სოფლის იქით ვერაფერს ამჩნევდა და მისი სკოლა ეკლესია იყო, სადაც მას ზედამხედველთან ერთად ზნამს ასწავლიდნენ ღვთის სახელით, რომ მარტო საიქიოზე ეფიქრა და მორჩილებით ეძლია ხარკი მექთახორებისათვის.

ქალაქად კი ცოდნის მოწყურებული უსწავლელი მუშები თვითონ ხსნიდნენ „საკვირაო სკოლებს", სადაც ისინი ითვისებდნენ რევოლუციონერ იდეებსაც და ამიტომ თვითმპყრობელობის დამქაშები ასეთ კერებს გაჩაღებისთანავე აქრობდნენ.

არც მენშევიკურ მთავრობის უზრუნია სახალხო განათლება ხალხისათვის მისაწვდომი გაეხადა. მაშინაც სკოლებზე მეტი ეკლესიები იყო.

არც ერთი უცოდინარი

მხოლოდ საბჭოთა წყობილების დამყარების შემდეგ მიეცა სკოლას ხალხური ხასიათი.

კომუნისტურმა პარტიამ იცის, რომ მუშებმა და გლეხებმა აქტიური მონაწილეობა მიიღონ ახალ ქვეყნის მშენებლობაში, თავი დააღწიონ ძველ, მავნე ადათებს, ნათლად წარმოიდგინონ და გაერკვნენ მათივე საკეთილდღეოთ მიმართულ ხელისუფლების ღონისძიებებში, უპირველესად საჭიროა ისინი იყვნენ შეგნებულ ადამიანებად, შეეძლოთ კითხვა და წაკითხულის გაგება.

— უვიცობა—მტერია საბჭოთა ხელისუფლების.

ეს ლოზუნგი არ ყოფილა ისე ზერელეთ წამოროლილი ფრაზა. პარტია და ხელისუფლება თავიდანვე მტკიცედ შეუდგნენ ამ „მტრის" წინააღმდეგ ბრძოლას.

წ.-კითხვის უცოდინარობის მოსპობის მიზნით ათასობით მოეწყო ლიკპუნქტები, სადაც წ.-კითხვა ისწავლეს და სწავლობენ მოხუცებიც კი.

დაზგებიდან და ყანებიდან დაბრუნებულნი ბავშვებივით იტენიან ენას და დაკოჟრებულ თითებით უჭირთ კალმის მოსმა, მაგრამ გახარებულნი იმით, რომ ამიერიდან თავიანთ გვარს აღნიშნავენ არა ჯვარით, არამედ ხვეული, გარკვეული ასოებით, — ჰასაკისათვის შეუფერებელ, იშვიათ მეცნიერობას იჩენენ.

საბჭოთა ხელისუფლება არ იშურებს ძალას, რომ დაამარცხოს საუკუნეობით ხალხში ფესვგადგმული უვიცობა, წინსვლის მხორძველი ჩვეულებანი და ზნენი. ამიტომ სკოლებთან და ლიკპუნქტებთან ერთად, მიყრუებულ სოფლებშიაც, სადაც ადრე მღვდლებმაც არ იცოდნენ ხეირიანად წერა-კითხვა, გაიხსნა და იხსნება სამკითხველოები, საექიმო პუნქტები, გაყვანილი იქნა გზები და მოეწყო კლუბები.

რადიომ, უკეთ, მგალობელ უხილო ფრინველი, როგორც მას უძახიან გლეხები, შეუწყვეტლივ მიაქვს მთელი ქვეყნის ამბები სოფლად და აფხიზლებს ქოხებს.

დღითი - დღე მცირდებოდა მოზრდილთა შორის უცოდინართა რიცხვი, მაგრამ თანვე ჩნდებოდა უცოდინართა ახალი ტალღები, რასაც იწვევდა სკოლების საჭირო რაოდენობით უქონლობა.

საბჭოთა ხელისუფლებამ პირველ ხანებში ვერ შესძლო ბავშვთა მთელი მოსახლეობის მოთავსება სკოლებში და ეს გარემოება შეუძლებელს ხდიდა წ.-კითხვის უცოდინარობის საბოლოოთ მოსპობას.

ამას გრძნობდნენ თვით გლეხებიც და გადაწყვიტეს დახმარებოდნენ მთავრობას ახალ სკოლების გახსნაში. მრავალი სკოლა იქნა აგებული თვითდაბეგვრის გზით.

მღვდლების თვალთმაქცობაში საშუალოთ დაოსტატებულნი და გათვითცნობიერებულმა გლეხობამ ეკლესიებიც კი სკოლებად აქცია და იქ სადაც წინათ საკმეველის სუნი აბრუებდა ხალხს, დღეს იზრდებიან ახალი ადამიანები, სოციალისტურ მშენებლობის ენთუზიასტები და მიწაზე „სამოთხის" დამკვიდრებისათვის მებრძოლნი.

ამ რიგად მრავალი ბავშვი ეღირსა ხელში წიგნის დაჭერას, მაგრამ ბევრი მაინც გარეთ დარჩა და აი საბჭოთა ხელისუფლებამ გადაწყვიტა

საყოველთაო - სავალდებულო სწავლების შემოღება.

კ. პ. (ბ) მე-16 საკავშირო ყრილობის მტკიცე დირექტივები მისცა სათანადო ორგანოებს, მიეღოთ დაჩქარებითი ზომები, რათა 1930-31 წლიდან არც ერთი ბავშვი არ დარჩენილიყო სკოლის გარეთ.

ამოძრავებული იქნა ყოველი ორგანიზაცია და მთელი ძალ-ღონის დაძაბვით დაიწყო ამ უდიდეს პოლიტიკურ - კულტურულ ამოცანის განხორციელება.

საქართველოში, უკვე სკოლებში მოთავსებულია სკოლის გარეთ დარჩენილ 100.000-ზე მეტი ბავშვი. ბევრ ალაგას წელსვე აგებული იქნა სკოლის ახალი შენობები, ზოგან სკოლების ბინებათ გამოყენებულია თავადაზნაურებისა და კულაკებისაგან ჩამორთმეული სახლები.

ათველდაფუძნებითი სკოლებში მიღებულნი არიან ბავშვები, მიუხედავად მათი სოციალური მდგომარეობისა.

განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ღარიბ ბავშვთა მომარაგების საქმეს. მათ უფასოთ ეძლევათ ტანსაცმელი, ფეხსაცმელები, ცხელი საუზმე; სახელმძღვანელოები და სასწავლო ნივთები.

მიღებულია ზომები მასწავლებელთა უზრუნველსაყოფად. ისინი გათანაბრებულნი არიან მუშებთან და სარგებლობენ მათთვის დაწესებულ ყოველგვარ შეღავათებით.

ცხადია, ასეთ დიდ საქმეს თან სდევს დიდი დაბრკოლებებიც, მაგრამ ისინი დაძლეულნი იქნებიან მშრომელთა იმ ერთსულოვანი აღფრთოვანებით, რომელსაც ისინი იჩენენ სოციალისტურ მშენებლობის ყველა ფრონტზე.

სკოლა - ქარხანა. სკოლა - კოლექტივი

ძველი სახით არსებული სკოლები იძლეოდნენ მხოლოდ ჰუმანიტარულ, ზოგად ცოდნას, რომლის მიღების შემდეგ ახალგაზრდობას საშუალება არ ჰქონდა ხელი მოეკიდა გარკვეულ კვალიფიკაციის სამუშაოსათვის. საჭირო ხდებოდა მათი დამატებით მომზადება, რაც ზედმეტ ხარჯებთან ერთად, იწვევდა სოციალისტურ მშენებლობისათვის საჭირო კადრების თავის დროზე მიწოდების შეფერხებას.

ამ ნაკლის აღმოსაფხვრელად და იმ მიზნით, რომ ახალგაზრდობამ სკოლებშივე მიიღოს პრაქტიკული ცოდნაც, გადაწყდა საყოველთაო - სავალდებულო სწავლებასთან ერთად გატარებულიყო სკოლების პოლიტექნიზაცია.

სკოლების პოლიტექნიზაცია მიზნათ ისახავს მოამზადოს სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა დარგებისათვის კვალიფიციური მუშაკები, ამიტომ წელს ყველა 10 წლედი გადაკეთებული იქნა სპეცტექნიკუმებად, ხოლო 7 წლედები — საქარხნო - საფაბრიკო სკოლებად.

ქალაქად არსებული სკოლები გადაიქცნენ ერთგვარ სკოლა - ქარხნებად, რომლებიც ინდუსტრიალურ მშენებლობას რაციონალურად მიაწვდიან კვალიფიციურ ახალ კადრებს. სოფლად არსებული სკოლები, ანუ სკოლა - კოლექტივები მოამზადებენ საშუალო კვალიფიკაციის აგრონომებს, მებაღეებს, მევენახე - მეღვინეებს, მესაქონლეებს, ტექნიკოსებს და სხვ., რომელთა ცოდნის გამოყენება ხელს შეუწყობს სასოფლო-მეურნეობის სოციალისტურ საფუძვლებზე გარდაქმნას.

მწერლები თავისთვის...

ამ უდიდეს მოვლენის და სოფლად და ქალაქად უკვე მოხდარ ჯერ გაუგონარ ძვრების, რომელნიც ფესვიანად არღვევენ ძველ ადათებს, ქმნის ახალ ყოფას და საუკუნეობით წყვდიადში ჩავარდნილი გლეხობა გამოყავს კულტურულ ცხოვრების ასპარეზზე, სრულებით არ გამოხმაურებია ისეთი ორგანიზაცია, როგორიცაა საბჭოთა მწერლების ფედერაცია.

იქმნება მკითხველთა ახალი მასა, ახალი ადამიანები, ახალ ქვეყნის მშენებლები. საბჭოთა მწერლების ფედერაციას კი არც ერთი სიტყვით მაინც დაეხმარა საბჭოთა ხელისუფლებას ამ უდიდეს ამოცანის შესრულებაში.

საყოველთაო - სავალდებულო სწავლების გატარება, ეს ისეთი დიდი ამბავია, რომ არავის, მით უმეტეს მწერალთა ორგანიზაციას, არ ეპატიება განზე დგომა.

საყოველთაო - სავალდებულო სწავლების დასახმარებლად ჩატარებული იქნა ათდღიური, რომელშიაც უმნიშვნელო ორგანიზაციებმაც კი მიიღეს მონაწილეობა.

საბჭოთა მწერლების ფედერაციის ამ საკითხზე უბრალო მოხსენებაც არ მოუწყვია. ფედერაციამ ვერ მოახერხა მუშათა კლუბებში გაემართა შესაფერი საღამოები. სოფლად გაეგზავნა მწერალთა ბრიგადა, ან პრესაში მაინც გამოხმაურებოდა ამ უდიდესი მნიშვნელობის ფაქტს.

მწერლები თავისთვის არიან... არავინ იცის უბრალოთ მათ თუ სწყინთ ის, რომ 2-3 წლის შემდეგ საქართველოში არ იქნება არც ერთი წერა - კითხვის უცოდინარი, არც ერთი ისეთი მოქალაქე, რომელსაც 9 წლედი მაინც არ ექნება დამთავრებული.

ეს სირცხვილია, სხვა არა იყოს რა!

რაჟდენ გვეტაძე

თავდაცვის დეკადა

თბილისის თავდაცვა-ავიაქიმელების პრაქტიკული მუშაობა

მომავლისათვის

როცა ლირიკულ
ყვავილებს კრეფდენ
მე ტკბილ ოცნებას
შეუსოე გრიგალის ჯანყი,
ზოგიერთები თუ გულცივად
შემომგებებენ—
მჯერა მიიღებს მებრძოლ ლექსებს
მშრომელი ხალხი.
როს გიგანტიურ აღმშენებელ
წლების გადაღმა
ახალ ქარიშხლის მოწოდებით
დავიღვარები-
შანთით ამოვწვავ
სიყვარულის გრძნობის ნატამალს.
რომ ვერ მხიბლავდეს
მიბნედილი შავი თვალები.
მწვამს გაიღიმებს მომავლის დარი,
გაბრწყინდებიან განთიადები
ჩემი ლექსები,
ხსოვნას მოწყდება
მიბნედილი ოცნება მთვარის
და წყეულ ნამყოს მყობადისკენ
გამოვექცევი.
შეისისხლხორცებს გმირულ განცდებს
დღენი ფოლადის,
როს ურიცხვ ცეცხლებს
წარმატებით დავაბოლავებთ.
გაიმარჯვება
მშენებელი წელში მოხრილი
და პოეტებიც თავს დააღწევენ
მძიმე ოხვრიდან.
მოშაირენო,
კუს ნაბიჯით დროს ვერ გაასწრებთ,
გარდიჯებებით,
უფსკრულიდან თავს ვერ დააღწევთ.
დაბრკოლებანი გაივლიან
ჭულის მრაზმით
და თქვენი ხსოვნაც
სასიკვდილოთ გაიზარება-
თუმცა მაშვრალეებს,
ხედავს ვერ მომზერის ძველი სამყარო,
ხან მომაკვდავი,
რომ გუგუნებს, ვით საყდრის ზარი,
წინდა ყვირილით თავზე რისხვა
გადავაყარო
და პოეზიით ამოვდაგო
დიდი საზიზღარი.
ამ მიზნის გარდა
სხვა სიყვარული
ჩემთვის უცხოა,
თქვენ მტირალებო—
ეალერსეთ ყვავილებს, ბუჩქებს.
დიდ ბრძოლის გზაზე
ვდგევარ მტკიცე—
ფიქრმოუცვლელი
ამ ქარტეხილების
უვნებელად, რომ გადაურჩე,
ჩემს ლექსებს ახლავს
რევოლუციის მხედრული გზნება
და მშენებლობის
ტემპებივით არის ცხოველი.
შრომის სამშობლოში
უდარაჯებს მცველ რაზმებივით
ცეცხლი არის
სიტყვა ყოველი.
რომ გველვა დიდგის
და გრძნობების
ბაღი გადახმეს—
ახალ გრიგალის მოწოდებით
დავიფარები...
დე ტირითა ბრძნულით
ეანადგურდეს
მაინც გადახრა—
პოეზიაში დიქტატურა
შავი თვალების.

კალე ბოგოხიძე.

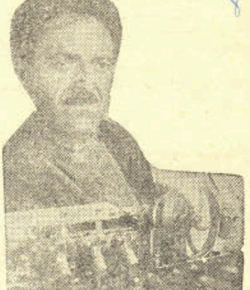

აბრეშუმის საქსოვი ფაბრიკის მექანიკოსი ამხ. ხუნდაძე, რომელმაც გამოიგონა ახალი მანქანა რემიზების დასამზადებლად

8

ბათუმი. დაჭერილი თევზის დახარისხება „საქ. თევზის" საწყობში

პარტიიდან გამოდევნილ „თვალთმაქცების“ ნაცვლად საუკეთესო დამკვრელი მუშები შედიან ლენინის პარტიის რიგებში

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საუკეთესო დამკვრელი მუშები ამხ. [illegible], ლობჟანიძე, [illegible], გულუნიძე და კარაპეტოვი.

№ 1 მეტ. ქარხნის 35 წლის სტაჟიანი მუშა დოლობაძე შედის პარტიაში.

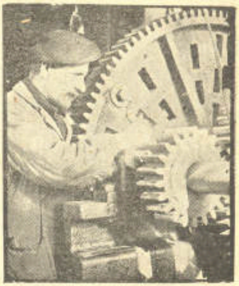

ლითონ ტრესტის მუშა ამხ. ბახოვი, 35 წლის სტაჟით, განცხადება შეიტანა ლენინის პარტიაში შესასვლელად

26 კომუნარის სახელობის ქარხნის მუშები შედიან კომპარტიაში

თამბაქოს ქარხნის „პროლეტარი“-ს დამკვრელი მუშებს ჯგუფურად შეაქვთ განცხადება

26 კომუნარის სახელ. მუშები ამხ. ზაკუტაშვილი და ზუბოვები.

კრუჩკოვი, ალაბაბოვი და იაკოვლევი ავტო-სახელოსნოს მუშები

№ 2 თამბაქოს ქარხნის მუშები განცხადებას სწერენ ბოლშევიკურ პარტიაში შესასვლელად.

ტრანს კავშირის მუშებ

ტყავეულობის ტრესტის მუშები

აბრეშუმის ტრესტის მუშები მესაბლიშვილი, მერშალინი და ბიტაევა

ამხ. ლოლაბიძე და კუტუროვი ლითონ-ტრესტის მუშები

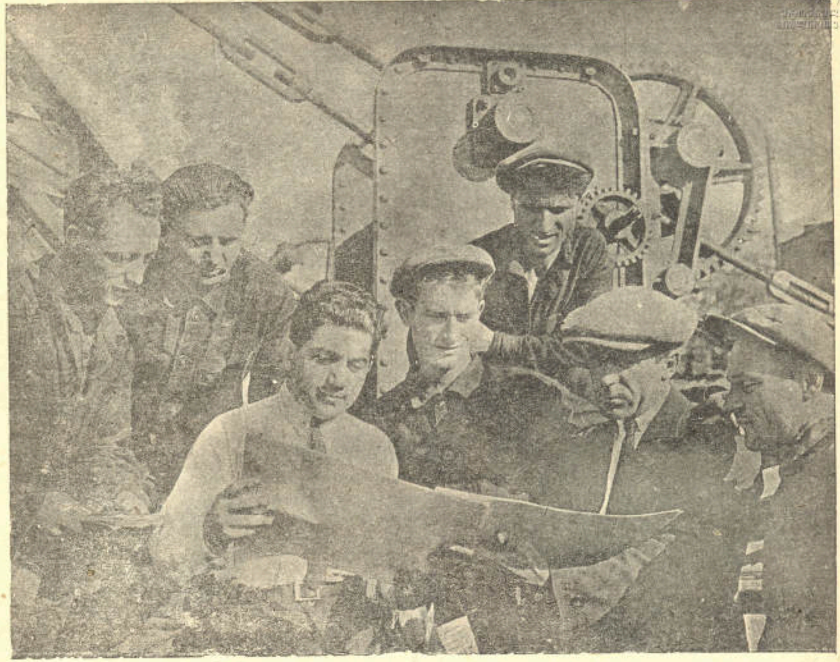

26-ის სახ. ქარხანამ წამოაყენა შემხვედრი საწარმოო - საფინანსო გეგმა სურათზე შემხვედრი გეგმის შტაბი დამკვრელ მუშების და ინჟენერ-ტეხნიკოსების წარმომადგენლებისაგან

1905 წელი ტფილისში

ცნობილია, რომ რუსეთის პირველი რევოლუცია 1905 წელს 9 იანვარს დაიწყო. ამ დღეს პეტერბურგის მუშები მშვიდობიანი დემონსტრაციით მიდიოდნენ მეფესთან თავისი მოთხოვნების წარსადგენად. მაშინ ჯერ კიდევ იყვნენ მუშებში ისეთები, რომლებმაც არ იცოდნენ, რომ მეფე მათ არ მოუსმენდა და ტყვიით და სისხლით გაუმასპინძლდებოდა. ამიტომ იყო, რომ ორასი ათასი მუშა ხუცეს გაპონის წინამძღოლობით, ხატებით და მეფის სურათებით მეფესთან მიდიოდა თხოვნით. და აი, ამ დღეს, 9 იანვარს ეს ოცნება დახვრეტილ იქნა პეტერბურგის ქუჩებზე... მაშინ დაინახეს ყველა მუშებმა, რომ მეფე მათი მოსისხლე მტერი ყოფილა.

მაგრამ 9 იანვრის ამბავს უშედეგოთ არ ჩაუვლია, ამ დღის მოხდენამ [illegible], შეარხია მთელი რუსეთი. მას უპასუხა [illegible] მუშებმა დემონსტრაციებით და გაფიცვებით.

ცნობა იანვრის პეტერბურგში მომხდარი ამბების გამოხმაურება ტფილისში მოხდა 18 იანვარს. მუშაობა შესწყვიტეს რკინის გზის სახელოსნოს მუშებმა. მალე მათ მიჰყვნენ სხვა ქარხნების და სტამბების მუშები. ოც იანვარს კი ეს გაფიცვა საერთო შეიქნა.

ოფიციალური მთავრობის ცნობა, რომელიც გადაცემულია საიდუმლოთ მთავარ მართებლის სამოქალაქო ნაწილის სამდივნოსადმი შემდეგნაირად აგვიწერს ამ გაფიცვის ამბავს: პირველ იანვრიდან აგენტებისაგან მიღებული ცნობების თანახმად, რკინის გზის მუშების მიერ გადაწყვეტილი იყო გაფიცვის დაწყება მანიფესტაციებით. ამის გამო 17 იანვარს პოლიციასთან დამოუკიდებლად მიღებული იყო ყოველი ზომა ჯარის მომზადებისათვის, რომ საჭირო დროს დახმარებოდნენ ადმინისტრაციის ორგანოების ჩასაქრობად.

18 იანვარს 1905 წელს დილიდანვე გაიფიცნენ ამიერ-კავკასიის რკინის გზის სახელოსნოს მუშები. სახელოსნოდან გამოსულ მუშებს, [illegible] გასულიყვნენ [illegible] და გზადაგზა მოუხსნიათ სამუშაოდან [illegible] და [illegible] გადამბელები, [illegible] რკინის გზის [illegible] და წინა დღით საფუძველზე დაყენებული ჯარისკაცების [illegible] მუშების მსვლელობას გზა გადაუღობა და არ მისცა საშუალება გზა გაეგრძელებინათ. ბრბო გაიფანტა და არავითარი შეტაკება არ მომხდარა. ამავე დროს რამდენიმე მუშამ მოახდინა გაფიცვის მოწყობა მთავარმართებლის სამდივნოს სტამბაში. მაგრამ ამ ცდამ უნაყოფოთ ჩაიარა და [illegible] დროზე შესწორებულ იქნა „გოროდოვოების" და [illegible] შეწყვეტით. [illegible] მერე [illegible] ყოფილა ქალაქში. გაფიცვაში ჯერ-ჯერობით მონაწილეობას იღებს ამიერ-კავკასიის რკინის გზის სახელოსნოების მუშები, ყველა სტამბები და მექანიკური ქარხნები...

თვრამეტ იანვარს დაწყებული გაფიცვა, როგორც ვხედავთ უკვე ოც იანვრისათვის საერთო გაფიცვაში გადავიდა. 22 იანვარს გაფიცვა გრძელდებოდა და უკვე 23 იანვარს დემონსტრაციაში გამოიხატა. შუადღის 12 საათზე, კვირას, 23 იანვარს გოლოვინის პროსპექტზე მანიფესტანტებმა ააფრიალეს წითელი დროშა. პოლიციელებმა დროშის წართმევა მოინდომეს, მაგრამ დემონსტრანტებმა ერთი პოლიციელი დაჭრეს. დემონსტრანტები მალე გაფანტა პოლიციელთა დარაჯთა რაზმმა, მრავალი მანიფესტანტი დაიჭირეს. მოგვიანებით მოვიდნენ ყაზახები, როდესაც ხალხი უკვე დაფანტული იყო.

ოფიციალური ცნობით ამ დღეს საავადმყოფოში მიიყვანეს ათი დაჭრილი, მათგან [illegible] მძიმედ. პოლიციის მხრიდან დაჭრილი აღმოჩნდა ოთხი, მათგან ერთი მძიმედ. [illegible] მსუბუქად არის დაშავებული და გაჭრილი.

გაფიცვის და დემონსტრაციების ტალღა მოედო მთელ საქართველოს. ტფილისში [illegible] პირველ თებერვალს, ორი კვირის ბრძოლების შემდეგ გამოვიდა ყველა ადგილობრივი გაზეთები და საერთოდ გაფიცვამ შეწყდა.

1905 წელს ტფილისი, როგორც მუშათა ცენტრი, ხელმძღვანელობდა მოძრაობას არა მარტო საქართველოს ფარგლებში, არამედ ის იყო ცენტრი მთელ ამიერ-კავკასიაში. ტფილისში ძლიერი რევოლუციური ორგანიზაცია იყო, არა მარტო მუშებში, არამედ მთელ მოსახლეობაში.

იანვრის გაფიცვების შემდეგ მოძრაობა ტფილისიდან გადავიდა სოფლად, მაგრამ ტფილისი მაინც არ ისვენებდა და ოფიცია-

ლური ცობით,—რომელსაც გუბერნატორი აფიცის ფრონტის თავჯდომარეობა,—იახვრის გაფიცვების შემდეგ ტფილისში ჩამოვარდნილი სიმშვიდე დიდხანს არ გაგრძელებულა. თებერვლის მეორე ნახევარში მოძრაობა დაიწყო მეტიროვების შორის. ეს მოძრაობა გრძელდებოდა ერთ თვემდე, მეტადრე აქ [illegible] თითქმის ყველა საწარმოებში...

ამავე ცნობიდან ვგებულობთ, რომ მიიღეს დამატება [illegible] —ვაჭრობების და მაღაზიების ნოქრები. ნოქრებმა მოითხოვეს დღე ლება საღამოს 6 საათზე ვაჭრობის შეწყვეტისას. ეს თანხმობა, რომელიც როგორც [illegible], ისე მოვაჭრეებს ძალიან აფერხებს—ერთობამდე გრძელდება... ნოქრების გაფიცვას დიდძალი [illegible] უკანასკნელ ქვეყნებში [illegible] მოსამსახურეების გაფიცვა მოჰყვა...

აპრილის ბოლო რიცხვებში მიმდინარეობდა ამიერ-კავკასიის რკინის გზის გაფიცვა, მოძრაობა ერთხანად სრულად შეწყდა. ამ გაფიცვას თან სდევდა ძლიერი რიგი [illegible] ხის გზის მოსამსახურეებზე [illegible] განზრახვით თავდასხმა და [illegible]. ამის შემდეგ უკანასკნელ ხანამდე კიდევ [illegible] გაფიცვები ცალკეულ ფაბრიკა-ქარხნებში და [illegible]...

აქ უნდა აღინიშნოს, რომ გაფიცვებში მონაწილეობას არ იღებდა რკ. გზის სახელოსნოების რუს-პატრიოტების ჯგუფი, რომელიც რიცხვით 600-800-მდე აღწევდა. ესენი დარაზმულად გაიძახოდნენ [illegible] და თავდაცვის [illegible].

20 ივნისს ტფილისში დაიწყო საერთო გაფიცვა. გაიფიცნენ სახელოსნოების ყველა მუშები [illegible] გაფიცვამ გასტანა 30 ივნისამდე. ამ გაფიცვას [illegible] თაობაზე—ჰქონდა წმინდა პოლიტიკური ხასიათი, არაფერი ეკონომიური [illegible] არ ყოფილა წამოყენებული.... ქალაქის მოსამსახურეთა გაფიცვის გამო ნახსენებია იმავე დოკუმენტში—ქალაქი რამდენიმე დღე გაუნათებელი, უწყლოდ და ერთ დროს კინაღამ უტელეფონოდ კი დარჩა. გაფიცვის დროს, 23, 24 და 25 ივნისს ქალაქის სხვადასხვა ნაწილებში, ბოროტ-განმზრახველებმა ისროლეს ხუთი ბომბა, რომელთაგან სამი გასკდა. ამ ბომბებით დაიხოცენ: 2 კაზაკი, 1 „გოროდოვოი", 1 მეეზოვე და ორიც გამვლელი კაცი. დაჭრილია [illegible] ბოქაული, მისი თანაშემწე, უფროსი ზედამხედველი, ორი [illegible] და 13 გამვლელი პირი [illegible] დაჭრილები რეგისტრაციაში არ [illegible]".

ამ ჩანაწერს ივნისის თვეშ გაფიცვებით და ტერორისტული აქტებით. 25 სექტემბერს სამ-ოთხ ადგილას კაზაკების ყაზარმებში გადაისროლეს ყუმბარები, რომლითაც დაჭრილ იქნა 10-12 კაზაკი, [illegible] და დაჭრილ [illegible] ერთი კაცი. [illegible]

[illegible] ტფილისის [illegible] მოძრაობის [illegible] 27 აგვისტოს [illegible] —[illegible] და [illegible] ამბებით.

ქალაქის თვითმმართველობის სხდომაზე [illegible] ხალხი [illegible]. ეს იყო 27 აგვისტოს (ძვ. სტ.). [illegible]

[illegible] „დიდება [illegible]!" მაგრამ ხალხი [illegible] არ დაიძალა. [illegible] კაზაკები [illegible]

[illegible] წუთი გრძელდებოდა სროლა და კაზაკების თარეშში.

[illegible] სროლა შეწყდა, [illegible] შეითვლიდა [illegible] და [illegible] დაჭრილები და [illegible].

[illegible] (ცნობებით რომელიც [illegible] საქართველოს საზღვრებში მოიპოვება [illegible] მოკლულთა და დაჭრილთა რიცხვი და [illegible] სურათის იძლევა:

„29 აგვისტოს მიხეილის საავადმყოფოში მოიტანეს 45 გვამი. ამის გარდა დაჭრილთა რიცხვიდან თვით საავადმყოფოში მოკვდა— 29 აგვისტოს მოკვდა—სამი, 31 აგვისტოს—ერთი, 1 სექტემბერს—ერთი და 2 სექტემბერს—ერთი. სულ მოკლულთა და გარდაცვლილთა რიცხვი 5 სექტემბრისათვის—[illegible].

30 და 31 აგვისტოს [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ერთი ასეთი თუ [illegible] [illegible], სულ კი ([illegible]) [illegible] ამ აგვისტოს".

[illegible] დაჭრილთა [illegible] [illegible] აგვისტოს, დაჭრილთა რიცხვი [illegible], [illegible] [illegible] ხაკი.

[illegible] ტფილისში აგვისტოს [illegible].

[illegible] ქალაქის [illegible] [illegible] და [illegible] ქალაქის [illegible].

[illegible] ქალაქში [illegible] და [illegible] ტრამვაი და ფურგონი.

27 აგვისტოს [illegible] [illegible] გაფიცვა და დემონსტრაცია. გაფიცვები იყო [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] და [illegible] თითქმის ყველა [illegible].

[illegible] [illegible] გაფიცვა [illegible] და [illegible]...

ლ. ხუციაშვილი.

ოქტომბრის [illegible]

შენიშვნები ზოგიერთ საკითხებზე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სრულიად მართალი იყო ამხ. ი. ბესპალოვი, როდესაც „პრავდა"-ს ერთ-ერთ ნომერში სწერდა: **„ჩვენი ლიტერატურის განვითარების ტემპები რომ მეტის მეტად ჩამორჩება სოციალისტური რეკონსტრუქციის ტემპებს, სოციალიზმის შენების საქმეში, ეს ყველასათვის ცნობილი ფაქტია"**, თუ ამას ამხ. **ბესპალოვი** რუსულ პროლეტარულ მწერლობის შესახებ ლაპარაკობდა ჩვენ ეს უფრო მეტად შეგვიძლია გავიმეოროთ ქართულ პროლეტარულ მწერლობის შესახებ, რომელიც კიდევ უფრო ჩამორჩება სოც. რეკონსტრუქციის მაღალ ტემპებს.

ქართულ სინამდვილეში პროლეტარული მწერლობა საგრძნობლად ჩამორჩა ტემპებს და ვერ გახდა ორგანიული მონაწილე სოციალიზმის შენებისა ჩვენს სინამდვილეში. ეს ითქმის არა მარტო პროლეტარულ მწერლობის შესახებ, არამედ მთლიანად ქართულ მწერლობის შესახებ.

ქართული მწერლობა დღეს აბსოლუტურად არავითარ ღირსშესანიშნავ ფაქტებს არ ჰქმნის და მწერლობის მთლიან ფრონტზე დღეს ყველა ჟანრებში კრიზისი დათარეშობს და მთელი რიგი მნიშვნელოვანი ჟანრები სრულიად პოზიციაზე მისულია. **მაგალითად ლირიკა დღის ქართულ მწერლობაში კრიზისს განიცდის, ასეთივე მდგომარეობაა პროზის დარგშიც, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში პროლეტარულ მწერლობის რამოდენიმე ნიმუშებს.**

პროლეტარულ მწერლობაში პროზა წინ მიდის, დიდი-დიდი ძლიერდება მაგრამ სრულიად უკან იხევს და დგება კრიზისის წინაშე პროლეტარული ლირიკა.

ვერც ერთი პროლეტარული მწერალი ვერ იძლევა ლირიულ ნაწარმოებში ჩვენი ცხოვრების ღრმა შეგრძნობას. არ არის ლირიკაში დამუშავებული მშენებლობის თემატიკა, არ არის პროლეტ-ლირიკაში მოცემული განცდა სოც. საზოგადოების მშენებელ ენთუზიასტების განცდები, სრულიად ლირიკაში გადმოცემული სოფლის სოციალისტურად გარდაქმნის პროცესები, მოკლედ, ჩვენი მუშაობა ამ დარგში ძალზე სუსტია—აქედან—**დღეს, პროლეტარული ლირიკა აშკარა გამოუვალ ჩიხშია მომწყვდეული—იგი კრიზის განიცდის.** ჩვენს სინამდვილეში პროლეტარულმა ლირიკამ ვერ გაუძლო, სოც. მშენებლობის თავისებურ სიძნელეებს.

კრიზისი ლირიკაში აუცილებლად გამოწვეულია, ჩვენი პოეტების არასათანადო შეგნებით. სოც. რეკონსტრუქციის სიძნელეები, რომელიც ჩვენს შეტევას ახლავს ამხანაგებმა ყალბად გაიგეს და მოყვნენ წვრილ ბურჟუაზიულ და ობივატელურ წუწუნს.

პროლეტარულ მწერლის მახვილ თვალისათვის არ უნდა რჩებოდეს შეუმჩნეველი არც ერთი უმნიშვნელო დეტალიც კი, მაგრამ ჩვენ წინააღმდეგს ვხედავთ.

პროლეტარული მწერალი საერთოდ დამკვრელი უნდა იყოს ტემპებში, როგორც პროლეტ. მწერალმა ამხ. **აბაშიძემ** სრულიად სამართლიანად შენიშნა:

„დაიღუპები—თუ გარჯის ნაცვლად
ჩაქრა მარჯვენის ჩქარი ბრუნება:
თ— ტემპში თვითონ დამკვრელი არ ხარ
თვით ტემპი დამკრავს განადგურებას".

ჩვენი პროლეტარული მწერლობის ნაწილს განწყობილება აუცილებლად ტემპებისა დაკარგა და ამიტომ არიან, რომ დღეს ბოლშევიკურ ტემპებს ვერ უსწორდებიან ნაბიჯს და უკან მისჩანჩალებენ მას.

სიძნელეებმა, რომელსაც ჩვენ ამჟამად განვიცდით, როგორც ზევით აღვნიშნეთ, პროლეტარულ მწერლობის მნიშვნელოვანი ნაწილი ჩააგდო სასოწარკვეთილებაში და როგორ მოიქცნენ არ იციან—ჩვენ ვფიქრობთ კრიზისის საფუძველი პროლეტარულ პოეზიისა აქედან იწყება, იმიტომ, რომ ჩვენი ცხოვრების რეკონსტრუქციის პერიოდი ყველა ამხანაგმა თავისებურად გაიგო, რითაც სრულიად დაცილდნენ სინამდვილეს. ფაქტიურად კი **„ჩვენი ეხლანდელი სიძნელეები წარმოადგენენ რეკონსტრუქციის პერიოდის სიძნელეებს... საქმე ეხება ჩვენი სიძნელეების განსაკუთრებულ ხასიათს, საქმე ეხება იმას, რომ ჩვენი სიძნელეები წარმოადგენენ არა დაცემის ან მოდუნების სიძნელეებს, არამედ ზრდის სიძნელეებს, განვითარების, წინსვლის სიძნელეებს", ასე ლაპარაკობდა ამხ. სტალინი მე-16-ე პარტყრილობაზე.**

ჩვენმა ამხანაგებმა ჩვენი სიძნელეები წარმოიდგინეს უკან დახევით და მოდუნებით, სწორედ ამ მდგომარეობამ თავისებური გამოხატულება ჰპოვა მხატვრულ მწერლობაში.

მთელი რიგი მნიშვნელოვანი პროლეტარულ მწერლების, რომლებიც ლირიკაში მუშაობდნენ სხვა ჟანრებზე გადავიდნენ.

პროლეტარული ლირიკა სოც. რეკონსტრუქციის პერიოდში განვითარების უმაღლეს მწვერვალზე უნდა ავიდეს და ბრძოლისა და მიღწევების ენერგიას უნდა აზვავებდეს ყოველი დამკვრელის, ყოველი მუშის არტერიებში. სინამდვილეში ჩვენ ამას ვერ ვხედავთ. მთელი რიგი მნიშვნელოვანი პროლეტარული მწერლებისა ლირიკაში ვერ იძლევიან ისეთ ფაქტებს, რომელიც კონკრეტულად ეხებოდეს იმ საკითხებს, რომელიც ამჟამად ჩვენს წინაშე დგას. ზოგი ეხება მას, მაგრამ თემას აკლია დამუშავება, არ არიან ჩაწვდენილი ღრმად მასში და არ იცნობენ სათანადოთ. სჯობს ვილაპარაკოთ კონკრეტული ფაქტებით.

ამხ. კალე ბობოხიძეს ჩვენ ვიცნობთ, როგორც ერთ-ერთ საუკეთესო პროლეტარულ ლირიკოსს, მაგრამ დღეს მის შემოქმედებაში აშკარა ზამთარია დამდგარი, რომელმაც იგი უმწეოდ კრიზისის წინაშე დააყენა.

მხ. ბობოხიძის უკანასკნელი ლირიული ფაქტები მიუხედავად აქტუალური თემისა, მაინც არასდროს არ ლაპარაკობენ მის წინსვლის შესახებ. ისეთი საკითხი როგორიცაა **„ვინ-ვის"**, რომელსაც პარტია განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს და რომელიც მთელი სიძლიერით დგება ჩვენს წინაშე მაშინ, როდესაც გააფთრებულ ბრძოლას ვაწარმოებთ კაპიტალისტური ელემენტების და კლასობრივი მტრების წინააღმდეგ, მაშინ, როდესაც ვხედავთ შეტევას გაშლილ სოციალისტური მშენებლობის ყველა ფრონტებზე, საკითხი **„ვინ-ვის"** წინა პლანზე გამოდის და მას უდიდესი მნიშვნელობა ეძლევა. **ამხ. ბობოხიძემ** აიღო აღნიშნული თემა დასწერა მასზე ლექსი, მაგრამ მან ამ ლექსში ვერ დაანახა ის, რაც მთავარია დღეს. საკითხი **„ვინ-ვის"** თუ წყდება საბოლოოდ ჩვენს გამარჯვებას კაპიტალისტურ ელემენტებზე. ამხ. **ბობოხიძეს** ეს ასე არ ესმის და სწერს:

როცა იზრდება კითხვები „ვინ-ვის";
და უდარაჯებთ ქურებს მზით ავსილს,
იერიშებით ჩაკლავს ტკივილებს,
ენტუზიაზმი მშრომელი მასის.

ეს კუპლეტი შეგვიძლია ჩვენ მივიღოთ, როგორც ძლიერი ადგილი ამ ლექსში, რომელიც მაინც ვერ ხსნის შინაარსს იმისას თუ რაში გამოიხატება **„ვინ-ვისის"** მთავარი სოციალური ბუნება, თემები, რომელიც ბობოხიძემ აიღო სოციალისტური რეკონსტრუქციის პერიოდიდან, დაწერილია ყალბად, რომელმაც თავისებური გამოხატულება ჰპოვა მის მხატვრულ ფაქტებში.

ამხ. ბობოხიძემ რეკონსტრუქციის პერიოდის სიძნელეები ჯერ კიდევ ვერ აითვისა სათანადოთ. ამ მდგომარეობამ მასში გამოიწვია ერთგვარი მოთმინება და იგი გადახარა ლირიულ სიმარტოვისაკენ. მისი უკანასკნელი ლექსი **„მუშათა უბანში"** თვითკმაყოფილების და კაზიონშჩინის ერთ-ერთი საუკეთესო ნიმუშია.

იქ ობივატელური ლირიული ამღერება ჩვეულებრივი გაცვეთილი რითმებითაა მოცემული, რომელიც დაცილებულია მუშათა საერთო თემატიკას, მის გაშლის დინამიურობას და იგი უდავოთ ასრულებს ვიწრო წრის ობივატელურ დაკვეთას.

მუშათა უბანი, რომელიც ჩვენი სიამაყეა, სადაც იზრდება ახალი ქვეყნის საუკეთესო მშენებლები, ჩვენ მწერლობაში ჯერ კიდევ არაა სათანადოთ დამუშავებული, მუშური თემატიკა, რომელიც დღეს ასე სიძლიერით დგას ჩვენს წინაშე, ჩვენი ლიტერატურისათვის უცხო და ხელ-შეუხებელია.

ამხ. **ბობოხიძე**, როგორც ლექსის სათაურიდან ირკვევა სწერს ლექსს მუშათა უბანზე. საინტერესოა გავიგოთ, თუ როგორ აითვისა მან ეს უბანი და რა ნახა იქ. სჯობს მოვისმინოთ თვით ბობოხიძეს:

ვიღაც ატირებს გიტარას,
შორით ცა წყვდიადმა დანისლა
ბნელს უნდა მსხვერპლის მიტანა,
ძნელდება ალესა დანისა.
აქ მუშა შრომაში შეზრდილა,
და ლიანდაგი ხვეულა,
ცისტერნა გავსილა ბენზინით
და გაურუჯავს სხეული.
ჩვენ გვახსოვს სისხლიდან, რომ გვცლიდნენ
„ბედის უკულმა ტრიალი"
სიბნელევ აქ უნდა მოგვცილდე
მანქანებს გააქვს გრიალი.
სიშორეს თვალები გაუძლებს,
ქარულა გარეკავს ბილებს" და სხვა.

სად არის აქ ნაგრძნობი მუშათა უბანი თავისი ცოცხალი მოძრაობით, ნუ თუ ამხ. **ბობოხიძემ** იქ ფეხის შედგმის უწინ მარტო გიტარის ტირილი მოისმინა? რატომ არ მოისმინა მან იქ შრომის რიტმი, შრომის სიმღერა, რომლის შესახებ ასე ბევრს ვიძახით? რატომ არ დაინახა ამხ. **ბობოხიძემ** იქ მუშა ლურჯ ხალათიანი, საუკეთესო ენთუზიასტი, საუკეთესო დამკვრელი, რომელიც პრაქტიკულად იბრძვის სოციალისტურ საზოგადოებისათვის, მაგრამ ყოველივე ამის არ დანახვა ლაპარაკობს იმის შესახებ, რომ ჩვენი პროლეტარული მწერლები ჯერ კიდევ საგრძნობლად ჩამორჩებიან ჩვენი ცხოვრების დამკვრელ ტემპებს.

თემის და საერთოდ საკითხის ყალბათ გაგებას მწერალი მიყავს გადახრამდე ამხ. **ბობოხიძემ** მუშათა თემატიკის ყალბათ გაგებით და არა **სწორი ათვისებით** იმავე მუშურ თემატიკაში გამოამჟღავნა **მთელი რიგი მემარცხენე ტენდენციები,** რომლის წინააღმდეგ ბრძოლა ჩვენთვის გადაუდებელი ამოცანაა. მაგ. ამხ. **ბობოხიძე** თავის ერთ-ერთ ლექსში სწერს: **„მუშათა შორის მე უმღერ მხოლოდ დაჩაგრულ ფენებსო"**. რას ნიშნავს ყოველივე ეს? **თუ არა „მემარცხენეობას"**, რომელიც ასე მძლავრადაა ფეხს მოდგმული ამხ. **ბობოხიძის** შემოქმედებაში. საერთოდ როგორც ზევით აღვნიშნეთ ჩვენი მწერლობა ჩამორჩა რეკონსტრუქციის პერიოდის ტემპებს, რომლის სანიმუშოთ **ჩვენ ბობოხიძე ავიღეთ**, მაგრამ ყოველივე ზემო-ნათქვამიდან არავინ არ უნდა მისცეს თავს იმის უფლება, რომ გამოიტანოს შემდეგი დასკვნა, **რომ დამკვრელ ტემპებს, მარტო ბობოხიძე ჩამორჩა, არა, ეს შეცდომა იქნება, ტემპებს ჩამორჩა მთელი პროლეტარული მწერლობა.**

ჩვენ მაღალ ტემპებს აქვს თავისებური „საიდუმლოებანი", რომელიც ნაწილობრივ მხოლოდ რამოდენიმე პროლეტარულ მწერალმა გაიგო.

პროლეტარული მწერლების მნიშვნელოვანი ნაწილი დღეს პოეზიაში თავისუფლათ შეგვიძლია ვთქვათ მთლიანად ამოიწურა, საბედნიეროდ მათი მუშაობა სხვა ფრონტზეა გადასული, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ იმათმა პოეზიაში ყველაფერი გააკეთეს.

როგორც ზევით ვწერდით, პროლეტარული ლირიკა დღეს კრიზისს განიცდის და იგი გამოუვალ ჩიხშია მომწყვდეული.

პროლეტარული პოეზია დღეს მხოლოდ რამოდენიმე პოეტებს გააქვს მთლიანად,

მაგრამ არ კმარა მარტო ვიკითხოთ ამხ. ალიო მაშაშვილის რევოლიუციონური ცეცხლით ანთებული ლექსები, მისი მებრძოლ პათოსით სავსე სტრიქონები, ანდა ვიკითხოთ ამხ. ფრიდონ ნაროუშვილის რევოლიუციონური ენტუზიაზმით ანთებული პოემები, არ კმარა მარტო ვკითხოთ და შევისწავლოთ ამხ. კაკაბაძის ლირიული ლექსების საუკეთესო ნიმუშები, რომლებიც ბრძოლისა და ხალისის ცეცხლს ანთებენ ყოველ მკითხველში ანდა ვკითხოთ ამხ. ირაკლი აბაშიძის მეტად საინტერესო ლექსები, არამედ საჭიროა ყოველ მწერალმა ეცადოს ლირიკის საშუალებითაც პასუხი გასცეს რეკონსტრუქციის პერიოდის თავისებურებებს.

პროლეტარულ ლირიკამ უნდა შესძლოს ახალი ადამიანის, ჩვენი დროის გმირის ჩვენება ყველა წინააღმდეგობებით, მისი შინაგანი ფსიქიური განცდებით სოციალურ გარემოსთან დაკავშირებით, მაგრამ დღეს ეს არ ხდება, რადგან სოციალისტურ შეტევის სიმძლავრეს ვერ უსწორებს ნაბიჯს ჩვენი პროლეტარული მწერლობა.

„ჩვენი პარტიის ლოზუნგი ბოლშევიკური შეტევა სოციალისტური მშენებლობის ყველა ფრონტებზე, ეს იმას ნიშნავს, რომ შეუტიო კლასობრივ მტერს ყველა ფრონტზე და დარტყმას გამანადგურებელი დარტყმით უნდა უპასუხო“... ეს იმას ნიშნავს რომ ამოყარო ობივატელები ყველა იმ კუნჭულებიდან, რომლებიც ჩვენი მაღალი და გაშლილი ტემპების გამო ბნელ კუნჭულებში და სოროებში არიან შემალული“. მე-16 პარტყრილობის ეს ისტორიული გადაწყვეტილება ყოველივე მწერალმა უნდა გაითვალოს თავის შემოქმედებითი სახელმძღვანელოთ. მაგრამ ჯერ-ჯერობით ამ მიმართულებით ძალიან ცოტა რამ კეთდება. ზოგჯერ პროლეტარული მწერლები ვერ ხედავიან პარტიის მოწოდების საუკეთესო შემსრულებელი, რაც მათ პოლიტიკურ სიჩლუნგეს და ცხოვრებიდან ჩამორჩენილობას უნდა მიეწეროს.

ამ მოკლე კონსპექტიურ წერილში ჩვენ არა გვაქვს საშუალება დავახასიათოთ მთლიანად, თუ რა მდგომარეობაა პროლ. მწერლების სხვა ჟანრებში. ეს სხვა დროის და სხვა წერილის საქმეა.

ჯერ-ჯერობით ჩვენი დასკვნა კი ასეთია: პროლეტარულ მწერლობაში ლირიკა, როგორც ჟანრი, კრიზისს განიცდის, იგი ჩამორჩა და უკან მისჩანჩალებს რეკონსტრუქციის მაღალ ტემპებს, (არავინ არ იფიქროს, რომ ვითომდა სხვა ჟანრები გარკვეულ პასუხს იძლევიან სადღისო ამოცანებზე. კ. მ.). იგი ვერ პასუხობს ჩვენი ეპოქის სოციალურ დაკვეთებს.

ვფიქრობთ, მდგომარეობის ასე გაგრძელება შეუძლებელია. ჩვენ ჩამოვრჩით ტემპებს. ეს ბოლშევიკურად უნდა ვაღიაროთ. მიუხედავად იმისა რომ ჩამორჩენილობის ფაქტის წინაშე ვდგავართ ჩვენ მაინც [illegible] ყვარის ძახილი.. ჩვენ წინ მივდივართ და სხვა და, ბიზიმენსკის თქმის არ იყოს, ბოლოს და ბოლოს გამოდის, რომ „ჩვენთან ყველაფერი თავის რიგზეა“, მაგრამ საქმე ასე არ არის. საჭიროა ლიტერატურულ ფრონტზე მეტი მუშაობა, კერძოთ ლირიკის დარგში, პროლ. მწერლებმა. მეტი პასუხისმგებლობა უნდა იგრძნონ, ჩვენ კი უნდა ვიბრძოლოთ ყოველგვარი ჩამორჩენილობის და უკუღმართობის წინააღმდეგ.

დროა ცოტა ვილაპარაკოთ იმის შესახებ, რომ ჩვენ წინ მივდივართ, ტემპებში დამკვრელი ვართ და სხვა, არამედ სჯობს, რომ საქმე პრაქტიკულად ვაკეთოდ, ამავე დროს არ უნდა დავივიწყოთ ამხ. ლენინის შემდეგი თქმა: „ცოტაა უწოდო შენ თავს ავანგარდი-მოწინავე რაზმი, საჭიროა იმოქმედო ისე, რომ ყველა დანარჩენები ხედავდენ, რომ ჩვენ მივდივართ წინ“, ამას პროლეტარული მწერლობა შესძლებს ორ ფრონტზე ბრძოლის გაძლიერებით, კლასობრივი ალღოს სათანადოდ გამახვილებით და ძალთა კონსოლიდაციით, რომლითაც უზრუნველყოფს ჩვენ მიერ [illegible] მწვერვალების დაპყრობას, რომელიც შედეგი იქნება ხანგრძლივ შრომისა და ხანგრძლივ ბრძოლის.

კ. მელაძე.

საყოველთაო სავალდებულო სწავლება. რაიონიდან ჩამოსული კომკავშირელი იღებს ა.ლ.კ.კ ც. კ-ში სასწავლო ნივთებს.

ოქტომბრის 18 წლის თავთან დაკავშირებით მთელ რიგ საწარმოებში მიეწყო დამკვრელი ბრიგადები

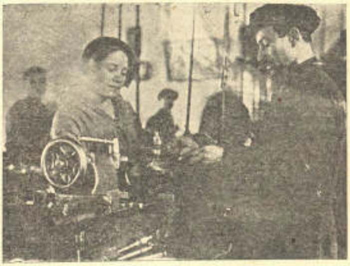

მოსწავლე ქალი კამოს სახელობის სამ. საქ. სკოლაში სწავლობს ხარატობას

წ.-კ. უცოდინარობის ლიკვიდაცია მუსულმან ქალებს შორის

მხატვრული პროზის საკითხები*)

ხელოვნებაში და კერძოდ პროზაში მთავარი არის სიტყვა, ეს და სურათი, არამედ ადამიანის მოქმედება და ცხოვრების ცოცხალი პრაქტიკა. ამ ნიადაგზე **ხელოვნება არის გარკვეული ხაზის იდეოლოგია, რომელსაც სისტემაში მოჰყავს გრძნობა, გონება და ხასიათი".** ამიტომ მწერალმა პირველ რიგში მოვლენები უნდა აითვისოს **ადამიანის გრძნობადი მოქმედების ფორმაში,** [illegible] სახეებით [illegible]. როგორც პოტებნიას, ისე შკლოვსკის ხელოვნურად შექმნილ თეორიას ხელოვნების სპეციფიკური ბუნების შესახებ.

ჩვენ წინააღმდეგი ვართ ორგვარი გაგებისა: როდესაც ლიტერატურული ენის მოცემულია მთლიანი [illegible], ან და [illegible]. [illegible] შემოქმედებაში მწერალს [illegible] საზღვარი და მხატვრული თემის სპეციფიკური ხედვა. პროლეტარული მწერლობის [illegible], როგორც [illegible], ისე „ფუტურისტი" ოპტიმიზმი.

ტიპიური ტიპის მოცემა [illegible] ბრძოლის პროცესში—დადებითი ტიპის [illegible], პროლეტარული ლიტერატურის საფუძველია ეს [illegible] თავისში [illegible]—[illegible] ადამიანის [illegible]. მის [illegible] ყალიბში მოცემას და რაც მთავარია ჩვენი ეპოქის ყველაზე საინტერესო საკითხებს.

სწორედ ამიტომ იმსახურებს **ერენბურგის** „ჩინური ნოველები" და **პანფეროვის** „ბრუსკი", მაგრამ შორსა ვართ იმ [illegible], რომელიც ზემოთ ჩამოთვლილ პროზის ნიმუშებს—პროლეტარული ლიტერატურის მთავარ [illegible] (მაგ. ტოლსტოი) ჩვენ დროში შეიძლებოდა რომელიმე მხატვრული თემის [illegible] პროლეტარული ლიტერატურის განვითარების [illegible]. რადგანაც ამ [illegible] მოვლენობას [illegible] ავტორის [illegible] ნაწარმოები, არამედ პროლეტარული რეალიზმი, რომელიც [illegible] და [illegible] მთავარი [illegible] განვითარებისა. ამიტომ [illegible], რომ [illegible] მთავარი [illegible] არ არსებობს და არც შეიძლება არსებობდეს. პროლეტარულმა ლიტერატურამ [illegible] პრაქტიკით, [illegible] და არა [illegible] წარმოდგენით —[illegible] ახალი მხატვრული ხაზი. სწორედ ამ პირობათა გათვალისწინებით [illegible] ჩიხში. [illegible] ლიტერატურული კლასიციზმის (რომანტიული გაგებით) [illegible] „ძირს შილერი", მაგრამ ის არ [illegible] ხელს, რომ [illegible] ტოლსტოის ეპიგონი.

არ არის შორეული ამ. **ერმილოვი,** რომელიც „ცოცხალი ადამიანის", „ფსიქოლოგიზმის", „[illegible]", „[illegible]" და სხვა [illegible] ლოზუნგებით **ცდილობს პროლეტარული პროზის რენესანს.** ი. ლიბედინსკის „გმირის დაბადებამ" დაამტკიცა, რომ ერმილოვის თეორია [illegible] უძლურია **პროლეტარული პროზის შექმნისათვის.**

*) დასასრული. იხ. „დროშა" № 21.

ამ მხრივ ყველაზე [illegible] პილნიაკის თ. გლადკოვის „ცემენტით", სერაფიმოვიჩის „რკინის ნიაღვარით" და ფადეევის „განადგურებით", რომლის ჩამოთვლილ მხატვრულ თემატიკაში [illegible] ზუსტი [illegible]. მაგრამ არსებითად [illegible] პროზის განვითარების [illegible]. ამ ავტორებით არის დასაწყისი—ახალი ლიტერატურული მოძრაობა პროზის დარგში. ამ მხრივ ყველაზე საინტერესოა ერენბურგის „ჩინური ნოველები" პანფეროვის „ბრუსკი", [illegible] „გმირის დაბადება", [illegible] „[illegible]", [illegible] „[illegible]" და მთელი რიგი [illegible] და [illegible] თემები.

ამ მხრივ ქართული პროლეტარული პროზა [illegible], რომელიც [illegible] ლიტერატურული მოძრაობის [illegible] ლიტერატურაში [illegible] ნაწილობრივ [illegible] პროზის [illegible] და ამ [illegible] შემოქმედებითი [illegible] დაკავება.

[illegible] ყურადღება უნდა მიექცეს [illegible], არის მთელი რიგი [illegible], რომლებიც პროლეტმწერლობის მიერ საკითხით [illegible], და ამ ნიადაგზე ასეთ [illegible] ჩვენი მოწინავე [illegible].

[illegible] **ნოველა***), რომელიც თავისი მხატვრულობით [illegible] და [illegible] მის შეიძლება [illegible] პროლეტარული მწერლობის [illegible] ტემპებს.

ერენბურგის „ჩინური ნოველები"—[illegible], რომ ნოველა უნდა [illegible]. პროლეტმწერლობა [illegible] უნდა [illegible] ლიტერატურის ამ საკითხს დარგს.

პროზის დარგში საინტერესო ცდები მოგვცეს [illegible] და [illegible]: რადგანაც ჩვენი მწერლის [illegible] პროლეტ-პროზაიკების [illegible] მხარეების [illegible], ზემოთ დასახელებულ მწერლებზე [illegible] შევჩერდებით.

[illegible] ყველაზე საინტერესო პროზაიკი **ვ. ჩხეიძეა.** მისი „[illegible]" [illegible] ავტორის [illegible]. [illegible] მხატვრული [illegible]. მაგრამ ჩხეიძეს აქვს თავისებური ნაკლები, რომელსაც დროზე სჭირდება გამოსწორება. წინააღმდეგ შემთხვევაში—[illegible] ეს ნიჭიერი პროზაიკი [illegible].

*) ზოგიერთი კრიტიკოსი ნოველას წმინდა სიმბოლისტურ ჟანრად თვლის. ეს შეცდომაა. რადგანაც ჟანრი არ შეიძლება [illegible] რაიმე მიმართულების მონოპოლიზებულობად. საერთოდ კი ახალ ნოველიდან უნდა განიდევნოს სიმბოლიზმის ტრადიციები.

ხალი მხატვრული თემში („მახლობლებში") ავტორმა შექმნა სახეების [illegible]. ის, სადაც საჭიროა ტიპის მოქმედება—[illegible] დიალოგებით, სადაც [illegible] საჭირო—იქ [illegible]. ეს ტენდენცია საზიანოა პროზაიკისათვის. „მახლობლებში" ხშირად თავს იჩენს [illegible]. ადამიანების ნაცვლად მოქმედებენ [illegible]. [illegible] ხასიათის, ჩვენების [illegible]—[illegible] მოხაზული. არ უნდა დაივიწყოს [illegible], რასაც გრძნობენ და [illegible] ჩვენი დროის მოწინავე ადამიანები—პროზის [illegible]. [illegible] ამ ფაქტს აუცილებლად **უნდა დაუფიქრდეს.**

პანტელეიმონ ჩხიკვაძის „სართულები" [illegible] ნაწარმოებია. [illegible], რომ ის სწორედ [illegible] და [illegible], ადამიანების [illegible]. ავტორს [illegible] ეს მხარე საყურადღებო.

მაგრამ აქვე არ შეიძლება არ მივუთითოთ ზოგიერთ ნაკლებზე. ზოგიერთი თავების და [illegible] არ არის [illegible] ნაწარმოების [illegible] პროზაში მთავარი ზოგიერთი [illegible] ტიპები [illegible] ხშირად [illegible]; ის კი პირიქით უნდა [illegible] შინაგანი სამყაროს მოცემისათვის არ [illegible] მისი [illegible] გამომჟღავნება, ის [illegible] ერთი მხარე ადამიანის და არა ხასიათების კომბინაცია.

სასამართლოში, [illegible] ავტორის მხრივ [illegible]. მაგ. მე-XIV თავში [illegible] სასამართლო-[illegible] პროცესი. [illegible] შეკითხვაზე [illegible] (რომელსაც [illegible] გამომჟღავნება) უპასუხებს: **„უკაცრავად... რაღაც ცუდად ვგრძნობ თავს და, თუ შეიძლება შემდეგისათვის გადადეთ დაკითხვა".** [illegible] „[illegible]" [illegible]. რადგანაც ეს სიტყვები [illegible] და არა [illegible] ტიპს. როგორ შეიძლება ამ უბრალო შეკითხვაზე [illegible], [illegible] და [illegible] [illegible]?! ეს [illegible] ელემენტარული კანონების გაყალბებაა.

ჩხიკვაძე „სართულებში" [illegible], [illegible] მოქმედებაში. [illegible] მხატვრულ ფაქტში—[illegible] ლიტერატურის ყველაზე [illegible] ამიტომ პროლეტ-მწერალი პირველ რიგში უნდა ებრძოდეს ამ ტენდენციას. [illegible] დიალექტის ნაცვლად პროზაში და საერთოდ ხელოვნებაში უნდა გაბატონდეს პროფესიონალური ლექსიკონი. ამას მოითხოვს [illegible] სიწმინდე და მშრომელი ხალხის [illegible].

3. ჩხიკვაძე ხშირად მიმართავს გაზვიად-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

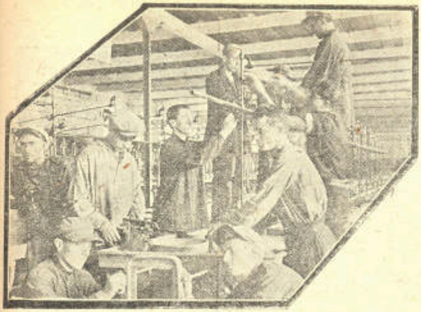

26-ის სახ. ქარხანა ამზადებს საბჭოთა კავშირის აბრეშუმის მრეწველობისათვის დაზგებს

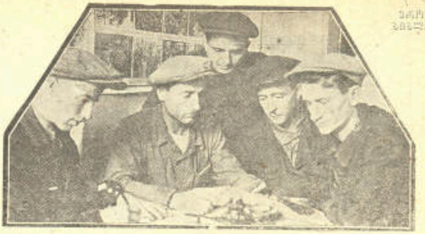

26-ის სახ. ქარხანა. კოლხელ შეკრულებაში ჩესატან მუშათა წინადადებების განხილვა

26-ის სახ. ქარხნის საუკეთესო დამკვრელები: კოვალკოვსკი, ლობჟანიძე, მაისურაძე, ჯურეშიძე და კარაკაშვეი

26-ის სახ. ქარხანამ მიიღო დიდი შეკვეთა აბრეშუმის პარკის საშრობებ-ს დამზადება საბჭოთა კავშირის აბრეშუმის მრეწველობისათვის

ბულ ჰიპერბოლის. მაგ. „ღამე მოკვდა ტფილისში" და სხვა. ეს ცრუ ოპტიმიზმია, ყოველგვარ რეალობას მოკლებული. ავტორს აქვს ტრაფარეტული, შაბლონური სახეები. მაგ. „მზე გადაგორდა „ცხრა მთის" გადაღმა". ეს მავნებური ჭულებრყვილობაა. შეუძლებელია მზის არამც თუ ცხრა მთის იქით გადაგორება, არამედ ერთი ნაბიჯის გადადგმაც კი. ასეთ ყალბ და გაუმართლებელ სახეებთან ბრძოლა აუცილებელია.

„სართულებში"—სუსტია ქარხნის მუშათა კრების მოცემა. რა საჭიროა კრების აღწერას მწერალმა მოანდომოს 16—17 გვერდი, როდესაც მისი უკეთესი მოცემა შეიძლება 2—3 გვერდზე. ბევრი „ლაი-ლაი" და გაჭიანურებული „გალობა" პროზას ავნებს.

საერთოდ კი „სართულები" უეჭველად ძირითადი მხატვრული ფაქტია.

ა. **ჩარიბაია** ახალგაზრდა პროზაიკებში ერთ-ერთი უნარიანი ძალაა. ჩარიბაია უმთავრესად ნოველებზე მუშაობს და გულწრფელად უნდა განვაცხადოთ, რომ ბევრი კარგი ნაწარმოები შემატა პროლეტ-ლიტერატურას. უკანასკნელი მხატვრული ფაქტი ამტკიცებს, რომ არჩილ ჩარიბაია საკმაოდ ძლიერ ექსპერიმენტებს ატარებს პროზის დარგში. ის ცდილობს ნოველაში შეიტანოს მეტი სიცოცხლე, მოძრაობა და ხალისი. საერთოდ ექსპერიმენტებს მაშინ აქვს მნიშვნელობა, როდესაც თვითონ ობიექტიური პირობები მოითხოვს ამას. ეს პირობები დღეს უკვე არის; საჭიროა მხოლოდ სასურველისათვის ბრძოლაში ავტორის დაჯერებით.

ჩარიბაიას უეჭველად ბრძოლა დასჭირდება სიმბოლისტის ტრადიციებთან დასაძლევად. საკსებით უნდა მოიშალოს მოპასანისებური ნოველების ხერხემალი, სიყვარულის და სხვა წვრილმან ამბების ნაცვლად უნდა დაკავშირდეს სოციალური მოვლენები და ადამიანის გრძნობების გამომჟღავნება ამ მოვლენებისადმი.

მ. **გვახალია** თავისებური ვიწრის პროზაიკია. „ჩამქრალ კერაში" ის განზრა თუმცა ეკრიტიკულად, მაგრამ მაინც გამოიამჟღავნა: გვახალიას ცხენება გმირებისა და მოვლენების მოცემა კონტრასტების მეთოდით, ამიტომ ავტორი ხშირად სრულიად უბრალო ფაბულით—საინტერესო მხატვრულ ფაქტს ქმნის. ეს უეჭველად ზრდის ნიშანია. გვახალიას წიგნებთან შედარებით აქვს დახვეწილი ფორმა. „ჩამქრალ კერის" ავტორის ძალა, როგორც ჩარიბაიას—დასჭირდება ბრძოლა სიმბოლიზმის ტრადიციებთან.

მ. **ჩიქოვანი** ნარკვევებში უფრო მეტ ნოვატორობის იჩენს, ვიდრე მოთხრობებში, საერთოდ კი მისი მხატვრული ფაქტები ძლიერ სუსტია. ხშირად ჩიქოვანს მოთხრობებში ავიწყდება ნაწარმოების აგების ელემენტარული კანონებიც. მხატვრულ ფაქტებს ატყვიათ მოუმზადებელი ავტორის ხელი. სიცოცხლე, ტემპი და დინამიკა— ესისთვის უცხოა, რომლის გარეშე ახალ პროზაზე ლაპარაკი ზედმეტია. ამ ფაქტზე აუცილებლად უნდა დაფიქრდეს ჩიქოვანი.

პროზაში შედარებით ნაყოფიერად მუშაობს ა. **გოცირიძე.**

ასეთია ახალგაზრდა პროზაიკების მხატვრული პრაქტიკა.

საბოლოოდ ჩვენ შეგვიძლიან მხოლოდ ერთი დასკვნის გამოტანა: ახალი პროზის სოციალური ხერხემალი მიმდინარე სოციალისტური მშენებლობის ფონზე გაშლილი თემატიკაა—საწარმოო განზრით. დღემდის ჩვენ არა გვაქვს პროზის არც ერთი ნიმუში („სართულების" გამოკლებით), რომელიც მუშათა ყოფა-ცხოვრების ეხებოდეს. ასეთი გადაგდომა საწარმოო ცხოვრებიდან პროზისათვის უეჭველად საზიანოა, რადგანაც ყველაზე მდიდარი საწარმოო ლექსიკონის უქონლობა პროზას აშორებს განვითარების ტემპებს.

თ. ბენაშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

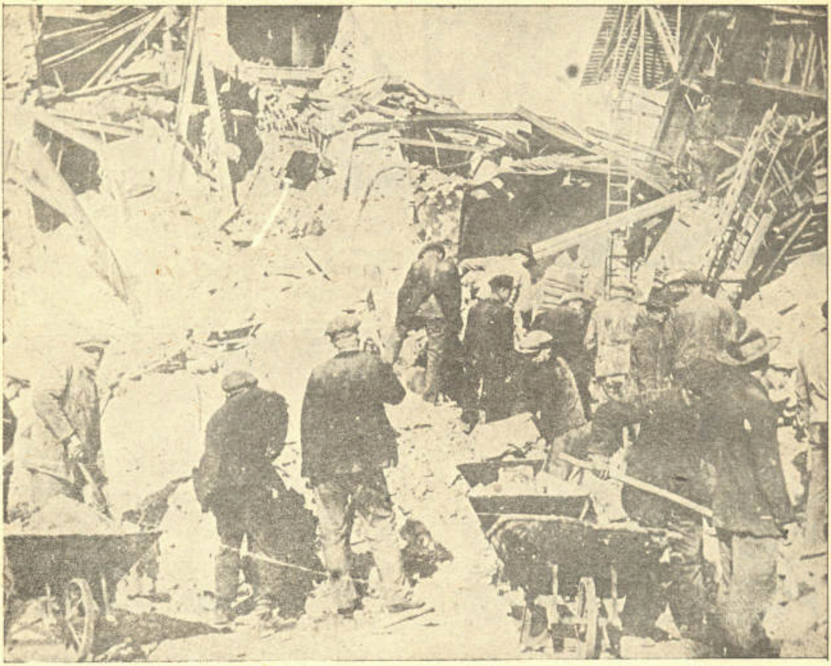

მაღარო „ვილჰელმში" ალსდორფში (გერმანია) მოხდა მგრგვინავი გაზის აფეთქება. 200 მეტრის სიღრმეზე დაიღუპა ასეული მუშა.

ლანდტაგის კომფრაქციამ ერთი თვის წინად აფეთქებამდე აღნიშნა მაღაროში აუარებელი რაოდენობის გაზის დაგროვება და შრომის დაცვის ელემენტარული წესების უქონლობა. მიუხედავად ამისა, კაპიტალისტებმა არ მოისურვეს ამ გაფრთხილების მოსმენა — მათთვის მოგება უფრო მეტი ღირს, ვიდრე მუშის სიცოცხლე.

სურათებზე—დახოცილი მუშები ამოყავთ თხრილებიდან და სანიტარებს მიაქვთ დახოცილთა გვამები.

საქაზ. გამომც. სტამბა „კოლექტივი“. ტფილისი, კამოს ქ. 68. მთავლიტი № 2100, ტირაჟი № 6250 შეკვეთა № 3572